

Nas tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIII./STEVILKA 19

CELOVEC, DNE 10. MAJA 1961

CENA 2.- SILINGA

Vesolje ni dirkališče!

Po prvem poletu majorja Jurija Aleksejeviča Gagarina v vesolje je sledil sedaj prvi Amerikaneec, pomorski kapitan Shepard. Razlik med obema poletoma je mnogo, kajti Gagarin je bil v vesolju dobro uro in v razdalji 200 do 300 km obkrožil našo Zemljo, dočim je bival Shepard v vesoljskem stanju breztežnosti samo 15 minut, kajti njegova raketa se je kot kamen, ki ga zalučamo v zrak, po dosegu vesolja v višini 180 km vrnila nazaj. Toda bistveno je to, da sta tako Rusija kot Amerika iznašli možnost izstreliti človeka skozi odejo ozračja in zemeljske privlačnosti v vesolje ter ga potem zdravega in čilega spraviti zopet nazaj na našo Zemljo.

Prednost Rusov pred Amerikanci je še vedno velika, kot je po posrečenem Shepardovem poletu priznal sam ameriški predsednik Kennedy, toda ni to, o čem bi radi danes govorili, namreč o pomenu tega, da si je človek odprl vrata omenjenega zemeljskega prostora v brezkončno vesolje.

V resnici pomenjata oba poleta zmago človeškega duha nad snovjo in prostorom. Zato ni to zgolj pustolovščina brez primere dveh držnih mladih ljudi, tudi ne zgolj zmaga ene ali druge države, temveč zmaga človeštva v celoti, ki z vedno novimi aparati, instrumenti in stroji povečuje svojo oblast nad stvarstvom.

Zgodba človeškega napredka od časov, ko je primitivni človek ukresal z dvema kamnoma prvi ogenj ter začel uporabljati kamen kot orožje in orodje, pa do kompliciranih orodij in strojev sodobnosti je čudovitejša kot najbolj čudovita pravljica. Gre skozi tisočletja, od sumerskih, indijskih, egipčanskih, arabskih in kitajskih zvezdoslovcov in matematikov, od grških modrijanov, srednjeveških krščanskih filozofov, od uvedbe eksperimentov (novum organum) v znanost, pa do znanstvenikov in inženirjev naše dobe.

Vsi narodi in vse rase so v raznih zgodovinskih časih prispevale po svojih najboljših duhovih k zakladu človeškega znanja. Kadar pa je bilo treba raziskati neznane predele, so se vedno našli pogumni možje, ki so tvegali vse, ter se podali v negotovost, da utešijo človekovo željo po spoznavanju novega. Od feničanskih, grških, vikinških, angleških, španskih, portugalskih, francoskih mornarjev do modernih astronautov. Tako so šli v zgodovino Kristof Kolumb, Vasco de Gama, Calbot. Danes se jima pridružujeta Gagarin in Shepard. Z njimi pa tudi znanstveniki in tehniki, ki so ta podvig zamislili in ustvarili potrebne naprave za njegovo izvedbo.

Zal je to plemenito tekmo za obogatitev človeškega znanja zasenčila politična borba za premoč. Tako govorimo o sovjetskih zmagah, o ameriških dosežkih. Toda prav ob čudovitosti modernega napredka bi se morali poglobiti v globlji pomen teh velikih dogodkov. Njihove resnične različice v hrupu vsakdanjih drobnih razburjenj najbrž danes še sploh ne moremo spoznati. Zato je prav da se zamislimo in sezemo po primerih preteklosti: Pitagora je bil Grk, Galilei je bil Italijan, Kepler Nemec, Kopernik Poljak, toda danes govorimo o njih predvsem kot o genijih, katerih delo je šlo v prid celotnemu človeštvu. In isto velja za znanstvenike in tehnike, ki so dali svojim delom Gagarinu in Shepardu v roko stroje in naprave za polet v vesolje.

Prvi poleti v vesolje so nam odprli nova obzorja, kajti poleta Gagarina in Sheparda lahko samo primerjamo „podvigu“ otroka, ki je shodil in prvič odprl vrata domače hiše v nov, veliki svet ter vanj naredil prvi, droben korak. Luna, Mars in drugi planeti našega sončnega sistema so še zelo, zelo daleč. In naši sončni sistem je samo eden izmed tisočev drugih v brezkončnem vesolju.

Naj bi človeštvo, predvsem pa odgovorni državniki, ob teh velikih dosežkih zadnjih tednov pomislili, da je vesolje preveliko - za dirkališče njihovih nadutih ambicij. Odkrivati novo in neznano je namen človeškega bitja - saj ga je človeštvu postavil sam Stvarnik, ko je rekel, da si naj človek podvrže stvarstvo, da mu bo služilo. Toda ta namen bo dosegel svoj pravi cilj le, ako ga bo eden do vsi vršili za to, da povečajo zaklad skupnega človeškega znanja v dobrobit celotnega človeškega rodu - in ne v njegovo nesrečo in propast!

Tudi Amerikanec v vesolju

Minuli petek je tudi prvi Amerikanec, 37-letni pomorski kapitan Shepard, poletel v vesolje ter se po kratkem stanju v območju breztežnosti vrnil na Zemljo. Raketa tipa »Mercury«, izstreljena ob 13. uri iz raketnega oporišča Cap Canaveral je Sheparda z brzino 5000 km na uro ponela 184 km v višino. Tam je potem spravil s pritiskom na ustrezni gumb v pogon zaviralne rakete ter se usmeril nazaj proti Zemlji. Po 15-minutnem poletu se je kabina s padalom spustila 480 km vstran v Atlantsko morje v bližini Bahamskih otokov. Tam jo je že čakala letalonosilka »Lake Champlain«, Toda še preden je posebni žerjav kabino dvignil na krov ladje, je Shepard odprl sam pokrov in pomolil glavo na zrak. Njegove prve besede so bile »Fantje, kakšna vožnja!«

Poskusni polet kapitana Sheparda, ki je poročen in ima dve hčerki, je znatno skrajšal naskok Sovjetov pred Amerikanci glede vesoljske plovbe. Čeprav je sovjetski polet brez dvoma pomembnejši, saj je major Gagarin obkrožil Zemljo v razdalji 200 do 300 km, pa je še ena razlika med obema podvigoma. Sovjeti so svoj poskus izvedli v tajnosti, Amerikanci so pa svojega napovedovali več tednov (in morali tudi večkrat

preložiti zaradi nepredvidenih nedostatkov) ter ga končno izvedli javno. Izstrelitvi v Cap Canaveralu je prisostvovalo okoli 100 časnikarjev iz vsega sveta ter večje število znanstvenikov iz zaveznških dežel. Vsi ti so na lastne oči videli, kako je Shepard stopil v raketo, kako so za njim zaprli vrata ter kako je izstreljena raketa z zamolklim gromom v oblaku dima po 200 sekundah izginila v nebo. Tudi na letalonosilki »Lake Champlain« je bilo zbrano večje število tujih časnikarjev. Poskus bi se tudi lahko bil ponesrečil in uspeh bi se spremenil v blamažo. Toda izgleda, da je bilo Amerikancem več vredno, da poskus, ako uspe, vidijo tudi tuje priče.

V razliko od sovjetskega poskusa, kjer je bil polet vesolske rakete uravnavan od začetka do konca z zemlje s pomočjo daljnovidnih naprav in je Gagarin samo sedel notri, je pa Shepard »pilotiral« svojo raketo sam. Glavni namen ameriškega poskusa je bilo v tem, da ugotovijo sposobnost človeka za samostojno plovbo v vesolju. Ves čas poleta je Shepard sporočal prek radia svoje vtise znanstvenikom v Cap Canaveralu. Za prihodnje tedne napovedujejo še več poskusov.

Kraljica Elizabeta pri papežu

Papež Janez XXIII. je minuli teden sprejel v posebni avdijenci angleško kraljico Elizabeto II. in njenega soproga princa Filipa Edinburškega. Kraljevski par je prispejal v Italijo na krovu jahte »Britannia«, ki je bila vrgla sidro v Neaplju. Po obiskih pri predstavnikih italijanske države je za zaključek sledil še obisk pri papežu v Vatikanu.

Janez XXIII. je s posebno prijaznostjo pokazal, kako mu je redki obisk drag, kajti zadnji britanski vladar, ki je obiskal Vatikan, je bil kralj Jurij VI. leta 1923. Papež ni pustil, da bi kraljica pokleknila predenj in ko mu je hotela poljubiti prstan, kot predpisuje ceremonial, ji je stisnil roko, ter jo povabil s princem Filipom v svojo privatno knjižnico, kjer se je zadržal z njima pol ure v razgovoru. Angleški vladarski par je poklonil papežu sprehajalno palico z dragocenim držajem, sv. oče pa jima je daroval kolekcijo starinskih novcev, za Elizabetino otroka, princa Karla in princsko Ano, pa je dal s seboj album vatikanskih znamk, ker sta oba navdušena zbi-

ralca znamk. Večina angleške javnosti in tiska je v zelo simpatičnem tonu poročala o kraljevskem obisku v Vatikanu, čeprav je na Angleškem protestantizem državna vera. Le »Protestant Truth Society«, neka do katoličanov nestrpna protestantska družba je pozvala kraljico, da naj ne obiskuje poglavarja »krivoverskih papežnikov«.

Smrt za podkupljive uradnike

predvideva najnovejši odlok Vrhovnega Sovjeta v Moskvi. Tej kazni, ki bo izvršena z ustrelitvijo, bodo zapadli državni uradniki, ki si bodo »v posebno velikem obsegu nezakonito prilastili državno imovino« ter nadalje tudi ponarejevali denarja in vrednostnih papirjev. Pomilostitve ni. - Z nekimi drugim odlokom pa je predvidena pošiljatev oseb pod 18. letom, ki so delomrzneži, verižniki in »paraziti«, t. j. hočejo dobro živeti na račun drugih, v taborišča za prisilno delo od 2 do 5 let. Sovjetsko časopisje vedno pogosteje poroča o teh vzhodnih bratcih naših »Halbstarke«.

Kmečka gospodarska zveza

priredi

v nedeljo 14. majnika ob pol 3. uri popoldne pri Tišlerju v št. Janžu

ROŽANSKI KMEČKI DAN

Spored:

1. Pozdrav predsednika Kmeč. gospodarske zveze
2. Šentjanški mešani zbor
3. Ples deklet
4. Govora: G. Mirko Kumer z Blata, svetnik Okrajne kmetijske zbornice; prof. dr. Valentin Inzko, predsednik Narodnega sveta
5. Zbor »Rožanskih fantov«
6. Igra »Lepa Vida«

Med odmori igra šentjanški tamburaški zbor.

Vstopnine ni!

Vabi osrednji odbor.

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

OBJAVA

Sprejemni izpiti za prvi razred in tudi za višje razrede na Državni realni gimnaziji za Slovence so v soboto, dne 8. julija 1961, to je prvi dan velikih počitnic.

Izpit za prvi razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo v obsegu četrte šolske stopnje ljudske šole.

Prijave za sprejemni izpit so lahko ustne v pisarni šole, Lerchenfeldgasse 22, II. nadstropje, vsak dan od 14. do 18. ure ali pa pismene do 1. julija 1961. Pismene prijave je treba kolkovati s 6 šil. Prijavi pa je treba priložiti rojstni list in dokument avstrijskega državljanstva. Šola, katero učenec ali učenka sedaj obiskuje, naj pošlje »Schülerbeschreibung« direktno na ravnateljstvo šole, Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Na dan izpita pa mora učenec predložiti zadnje spričevalo, katero bo dobil 7. julija 1961. S seboj naj tudi prinese copate.

Glede izpitov za višje razrede pa dobite podobna pojasnila v šolski pisarni vsak dan popoldne.

Ravnateljstvo

- KRATKE VESTI -

Resnični poznavalci umetnosti so zelo redki, je pokazala stava, ki sta jo sklenila v Nizzi, središču francoske Riviere, dva trgovca z umetninami. Na neki umetnostni razstavi sta razobesila sliko znamenitega pariškega slikarja Italijana Modiglianija (ne Mogiglianija, kot piše graška »Tagespost«), ki je bila naprodaj za 120 frankov (650 šil.), čeprav je njena resnična vrednost znašala okrog četrtilijona šil. Slika je ondi visela celih 14 dni, mimo nje je šlo na stotine obiskovalcev razstave - med njimi tudi kritiki - toda nihče je ni spoznal in kupil.

Dunaj šteje 1.627.034 prebivalcev je bilo ugotovljeno ob v marcu izvedenem ljudskem štetju. V primeri s prejšnjim ljudskim štetjem l. 1951 se je prebivalstvo povečalo za 0,7 odstotka, kar pa gre v glavnem na račun novonaseljencev, dočim je sicer na Dunaju več raket kot zibelk. Na Dunaju je sedaj 691.000 družinskih gospodinjstev, število hiš pa znaša 85.097. - V mestni upravi pa je zaposlenih 55.000 aktivnih uradnikov, je izjavil dunajski župan Jonas. To se pravi, da pride na vsakih 30 meščanov 1 uradnik. Kaj vsi ti »aktivni« uradniki delajo, pa župan ni povedal.

Tisoče litrov mleka so zlili po cestah, ali pa skrmili živini kmetje na Danskem minuli ponedeljek. Na ta način hočejo kmetje prisiliti vlado, da prispeva 500 milijonov kron za kritje povečanih stroškov kmetijske proizvodnje. Danska je ena izmed največjih izvoznic kmetijskih proizvodov, toda v zadnjih tednih je izvoz skoroda povsem zastal.

26 milijard šil. je bilo vredno judovsko premoženje v Avstriji, ki so ga bili zasegli nacisti, so ugotovili na nedavnem zborovanju bivših avstrijskih Judov, ki žive v Izraelu. Avstrija naj končno vendar poravnava Judom prizadeto škodo, so zahtevali v posebni resoluciji na izraelsko in avstrijsko vlado. Nadalje so naznanili, da je pred nastopom nacizma živelo v Avstriji 250.000 Židov, od katerih pa je samo 70.000 preživelo nacistično dobo. Od teh jih pa sedaj 40.000 biva v Izraelu.

Ludendorffstrasse bi se naj imenovala v trgu Tutzing na Bavarskem ulica, v kateri v svoji vili živi vdova po nemškem generalu Ludendorffu, enem izmed pripravjalcev poti nacizmu. Ta sklep občinskega odbora je zbudil veliko zgražanje v Nemčiji in inozemstvu. Bavarska vlada ga bo razveljavila.

Politični teden

Po svetu . . .

Premirje za še hujski kaos v Laosu

Izgleda, da je končno le prišlo do premirja v Laosu, v tej 2 milijona miroljubnih prebivalcev broječi državi na Daljnem Vzhodu, kateri pravijo tudi dežela »tisočerih slonov«, po obilici teh debelo-kožnih velikih štirinožcev, ki žive ondi v bujnih tropskih džunglah in savanah. Po teritoriju pa je Laos štirikrat večji kot Avstrija, a posebni pomen v svetovni politiki mu daje njegova vmesna lega, je namreč neke vrste blazina med vzhodnim in zapadnim blokom. Na severu meji na komunistični blok, t. j. na Kitajsko in severni Vietnam, na jugu pa na Siam in Južni Vietnam, ki sta se priključila zapadnemu bloku. Pripadata SEATO, to je podaljšku Atlantskega pakta na Daljnem vzhodu.

Na konferenci v Ženevi leta 1954, na kateri je po porazu francoskih čet, povečini tujske legije, pri Ben Phuju bil likvidiran francoski imperij v Indokini, je bilo dogovorjeno, da bodi Laos nevtralen. Ljudstvo je ondi bajje tako miroljubno, da bi še muhi ne storilo nič zalega. Celotni vojniki, kadar že morajo vršiti svojo obrt, streljajo namenoma mimo! Bil je dosežen še drug kompromis. V samem Laosu bi naj od dvanajstih provinc bilo deset podložnih k Zapadu nagibajoči se osrednji vladi, le dve severni obmejni provinci, ki ležita ob meji komunistične Kitajske bi naj ohranili neke vrste »avtonomijo« pod upravo komunističnih partizanov Patet Lao. Ti partizani naj bi pa lojalno sodelovali v osrednji vladi. Mednarodna komisija treh, Kanade, Poljske in Indije, kateri bi kot najprominentnejši nevtralistični deželi pripadalo predsedstvo, pa bi naj laško nevtralnost nadzirali. Vse je izgledalo v najlepšem redu. Toda samo na papirju. Zaradi preprirov se je komisija kmalu razšla.

Osrednja vlada v Laosu je bila ostala šibka, kljub izdatni ameriški gospodarski in vojaški podpori, bajje zaradi »miroljubnosti« vladne vojaščine. Kitajci in Sovjeti so pa naskrivaj naprej oboroževali v severnih predelih komunistične oddelke. Končno so spremembo predsednikov v Združenih državah in iz tega izvirajočo neodločnost ameriške politike izrabili za to, da pripomorejo Pathet Lao do odločilne zmage. Sovjetska zveza je ustvarila velikanski »zračni most«, ki spominja na ameriškega v pomoč obleganemu Berlinu, do svojih partizanov. In izkazalo se je, da ti Laožani niso tako miroljubni in da streljajo zares.

Strah Zapada pred džungelsko vojno

V Washingtonu so sicer govorili o intervenciji, toda novi ameriški predsednik Kennedy se je na spolknem parketu »hladne vojne« čutil še premalo gotovega, da bi kaj ukrenil na lastno pest. Angleži in Francozi se namreč — vsak iz lastnih razlogov in interesov, niso marali zaplesti v kako novo džungelsko vojno na Daljnem vzhodu. Angleži zaradi tega, ker v Laosu nimajo lastnih interesov, Francozi pa že zategadelj ne, ker so oni Indokino itak že izgubili in nimajo razloga, da bi se borili za to, da jo obdrže — Amerikanci. Tako so minevali dragoceni tedni, čete Patet Lao pa so napredovale. Iz dveh obmejnih provinc so razširile svojo oblast na polovico dežele. Sedaj bi pa naj nova mirovna konferenca, glede katere sta se zedinila London in Moskva v Ženevi, dosegla »nevtralizacijo« Laosa po načelu pol za pol.

Laoška afera je pokazala, da zapadni tabor vselej izgublja, kadar je needin in kadar vsak njegov član vidi pred seboj samo lastne interese.

Nevtralizacija ob sodelovanju komunistov in nekomunistov v skupni vladi bi naj po že znanem komunističnem receptu pomenila le predstopnjo za popolno sovjetizacijo, ki utegne slediti v »ugodnem trenutku«, ko bodo komunisti svoje koalicijske partnerje brez komplimentov izvagorili iz vlade, kot se je to zgodilo na Češkoslovaškem.

Izguba Laosa, ako pride do nje, bo pa imela težke posledice za obrambno moč zapadnega bloka v celoti.

Za Lumumbo Čombe v zaporu

Kongo daje znova posla novinarjem, še bolj pa četam Združenih narodov, ki skušajo brez uspeha napraviti red v tem osred-

njem predelu Afrike. Izgleda, da se tudi tam uresničuje stari rek: besede mičejo, zgledi vlečejo.

Minuli teden so se skregani kongožanski politiki, in sicer predstavniki osrednje vlade predsednika Kasavubuja, ter predsedniki deželnih vlad, Čombé, gospodar Katange, in Kalondji, gospodar Kasaja, sestali v mesto Coquatville, da se pogovorijo o ureditvi skupne države. Pri tem so se pa le še bolj sprli in ko je Čombé, obdan od svojih šestih evropskih svetovalcev, hotel konferenco zapustiti, so ga vojaki generala Mobutuja zaprli. Čombe se je v zaporu kmalu omečil, prav tako so se sporazumeli tudi ostali politiki, kajti Mobutu je bil dal obkoliti palačo, v kateri je bila konferenca, s svojimi vojaki ter zagrozil, da jih bo »oblegal« tako dolgo, dokler se ne sporazumejo. Toda Čombeju tudi spravljaljivost ni pomagala, kajti ostali politiki so se menda sporazumeli tudi za njegovo glavo. Kasavubu se je naenkrat spomnil, da mu je pred časom izročil Lumumbo v varstvo. Čombé pa je tako temeljito poskrbel za njegovo »varnost«, da je Lumumba popolnoma na varnem — na onem svetu. Sedaj bo pa moral Čombé dati odgovor za Lumumbovo glavo, z lastno glavo, kajti njegove evropske svetovalce so naložili na letalo in jih odpeljali v Bruselj.

V Katangi, najbogatejši provinci Konga, je med okrog 10.000 Evropejci, ki jih je Čombé najel za obilne gaže v svojo službo in tvorijo jedro njegove vojaščine, orožništva in uprave, je zavladal hud poplah. Bojijo se namreč črnih izgrediv. V skrbah pa so tudi belgijski finančni krogi za svoje rudnike v Katangi, kajti Čombé je bil njihov mož. Ozadje dogodkov je nejasno, vsekakor pa gre ne le za demokra-

cijo v Kongu, ampak tudi za zakulisno borbo za rudnike urana, bakra, zlata in diamantov.

Neredi tudi v Angoli

Zmešnjava v Kongu pa se je kot oljnat madež razširila tudi na sosednjo portugalsko kolonijo Angolo. Tudi tam so se domačini, oprti na pomoč Konga, uprli svojim portugalskim gospodarjem in že zasedli 2/3 dežele. Portugalci pošiljajo v Angolo vedno nove čete, kot v minulih letih Francozi v Alžir. Tudi oni še niso spoznali, da gre doba kolonializma h koncu. Ljudje so pač taki, da ne verjamejo, dokler nekusijo resnice na lastni koži. Le težko se bodo Portugalci ločili od te kolonije v zapadni Afriki ob ustju Konga, ki so jo drzni portugalski mornarji zasedli že v 16. stoletju. Po površini meri 500 tisoč kvadratnih milj in ima 4 milijone prebivalcev, med katerimi je le 50.000 Evropejcev. Pridelujejo ondi kavo, kakao, sladkor, oljarice, kokosove orehe, tobak itd. V zemlji pa leži obilica rudnin ter — diamanti. Portugalci imajo ondi ogromne plantaže, ki jih obdelujejo s ceneno delovno silo zamorcev. In vseh teh dobrot bi naj sedaj bilo konec!

Zapori se polnijo z generali

V Franciji pa De Gaulle izvaja naprej svojo očiščevalno akcijo po propadlem udaru generalov v Alžirju. V zaporih je več visokih oficirjev kot pa tatov.

Izgleda, da namerava razpustiti tudi slovitno tujsko legijo. Z njo je v zadnjih 150 letih Francija branila svojo vojaško slavo z življenji stotisočev pustolovcev in falotov vseh evropskih narodov. V alžirskem puču je tujska legija igrala odločilno vlogo. De Gaulle je že ukazal zapreti »urade za rekrutacijo« po Evropi. Sicer pa je imela ta elitna vojska »poklicnih plačancev« ali »vražja vojska« smisel le tako dolgo, dokler je Francija imela kolonije za braniti in pokoriti. Po izgubi Indokine in Severne Afrike je sedaj Alžir na vrsti kot zadnji.

. . . in pri nas v Avstriji

Kdo je delal dolgove?

Potem, ko so zamrli odmevi bojevitih prvomajskih govorov, je zavladalo v naši notranji politiki precejšnje zatišje. Na prvomajskih proslavah so govorniki obeh strank, posebno pa socialistične, proslavljali »štedljivost«, kot neke vrste čarovno sredstvo, ki naj odredi dolgove avstrijsko državno gospodarstvo. Ob poslušanju in branju teh izjavanj bi človek mislil, da je na kakem tečaju o narodnem gospodarstvu ne pa na političnih prireditvah, toliko znanih in na papirju lepih ter pravičnih teorij so razlagali govorniki.

S strani OeVP seveda na očitke o »lahkomiselnem delanju dolgov« niso ostali dolžni odgovora. Sam bivši zvezni kancler ing. Raab je prijel dr. Pittermanna za besedo, da če se je že v Avstriji delalo dolgove (in tega ni moč tajiti!), jih je delala cela vlada, kajti vsako posojilo posebej je morala vlada odobriti. In v tej vladi imajo socialisti prav toliko besede kot OeVP. Sicer pa je večji del tako dobljenega denarja itak šel za investicije v podzavljena podjetja, kjer gospodarijo socialisti!

V resnici je tako, da so bile v zadnjem desetletju izvršene velike investicije in da je za to pač moral od nekod denar priti.

Vse to govorjenje je zgolj predpriprava za veliko vsakoletno borbo za proračun. Vse kaže, da hoče novi finančni minister dr. Klaus prihodnje leto res izvršiti sklep vlade, namreč da bodi proračun izenačen, to je, da država naj ne izdaja več kot dobiva v blagajno v obliki davkov in drugih dohodkov.

Vsekakor bo pa sestava uravnoteženega proračuna zelo težka zadeva. Med drugim bi naj državni uradniki dobili povišanje prejemkov, ki bo v celoti obremenilo državo za novih 1600 milijonov šil., oz. v primeru postopnega zvišanja v prihodnjem letu zaenkrat za 800 milijonov šil. Če s tem zneskom pa bi bilo ravnovesje proračuna resno ogroženo. V letošnjem proračunu gre od celotnih 47 milijonov šil. državnih izdatkov 16 milijonov za plače uradnikom.

Zgodba o bitki za novi proračun bo najbrž zanimiva in bomo o njej bržkone še morali precej pisati. Končno gre za denar nas vseh.

Razburjenje in razočaranje zaradi Južne Tirolske

»Foemina semper haeret« so rekali stari Latinci (prosto po domače prestavljeno: ženska naredi vedno zmešnjavo!) in ta izrek

velja še danes ne le v ljubezni ampak tudi v politiki. Primer dr. Viktorije Stadlmayr, uradniške tirolske deželne vlade in strokovnjakinje za Južno Tirolsko, ki jo je v Bocnu aretirala italijanska policija znova dokazuje sodobnost klasične modrosti. Italijani pravijo, da imajo dokaze za njeno krivdo ter so odklonili prošnjo avstrijskega poslanika v Rimu, da tirolsko gospo izpuste na začasno svobodo. Svobodo bi namreč potrebovala za to, da bi se kot članica avstrijske vladne delegacije udeležila napovedanih razgovorov med Avstrijo in Italijo v Celovcu. Bila je že prej članica avstrijske vladne delegacije pri Združenih narodih in pri pogajanjih v Milanu. Je menda tak strokovnjak za Južno Tirolsko, da brez nje dr. Kreisky ne more shajati, kajti minuli ponedeljek je decidirano izjavil, da ne misli na to, da bi dr. Stadlmayr nadomestil s kako drugo osebo. Spričo tega so izgledi za razgovore v Celovcu zelo slabi, ako bo do teh že ponovno odloženih razgovorih sploh prišlo. Italijanski notranji minister Scelba je te dni prepovedal južnotirolske »strelske nože«, kar je naredilo še več hude krvi na tej in oni strani Brennerja. Resni opazovalci političnih razmer so od vsega spočetka dvomili o razsodnosti zamisli, razgovarjati se o Južni Tirolski — na Koroškem!

Mrtvilo tudi pri nas na Koroškem

Tudi v naši ožji domovini so se valovi političnih vod pomirili, vsaj na površju. Razburljive novice dneva so poročila o medvedu pod Peco in pod Košuto. Neki dunajski gosposki lovec se je prejšnji teden v revirjih grofa Orsini Rosenberga podal na petelina, ki ga pa sploh ni dobil pred oči, ker mu ga je bila speljala neka zapeljiva kura. Pač pa je v somraku jutranjega svita nenadoma zaslišal v bližini lomastenje. Sprva je mislil, da je to grofovski lovec, ki ga je spremljal, toda ko se je iz grmovja izmotala velika temna postava, je stal nekaj metrov pred njim razkoračen na zadnjih nogah velik medved. Iz oči v oči sta se merila lovec in medved. Lovec puške ni sprožil, ker je mislil, da je medved pod zaščito? Nato pa je medved nekaj zagodrnjal, odkimal in odšel po svojih potih. Morda je tudi on mislil, da je gosposki lovec pod zaščito? Čez par dni so tudi v Lepeni lovci opazili sledove velikega medveda. Tako postaja Koroška medvedja dežela. Najbolj verjetna pa je domneva, da je kosmatinec (ali morda dva), prišel preko Karavank.

SLOVENC

doma in po svetu

Umril je dr. Josip Šašelj

Na Prevaljah je umrl koroški rojak dr. Josip Šašelj, sodnik v pokouju. Poleg svojega poklica, v katerem si je s svojo pravičnostjo in dobroto pridobil velik ugled, se pa je v svojih številnih znanstvenih in poljudnih spisih bavil z raznimi vprašanji svoje ožje domovine Koroške, kateri je tudi v dolgih desetletjih bivanja v sosednji Jugoslaviji ostal v srcu zvest. Pisal je zgodovinske in narodopisne razprave ter bil med drugim tudi sotrudnik »Mladega roda«. Počivaj v miru, blaga duša!

Delo koroškega pisatelja v slovenskem radiu

Radio Ljubljana je pred kratkim izvedla slušno igro Helmuta Scharfa, znanega koroškega novelista, ki si je s svojimi deli ustvaril solidno ime v literaturi nemškega jezikovnega prostora. Scharf, ki je po poklicu srednješolski profesor, se ne le v svojih delih, temveč tudi v dejanjih zavzema za pravičnost do koroških Slovencev. V tem duhu je pisana tudi njegova slušna igra »Voh nezanesljiv«. Njen glavni junak Peter Hebein mora tudi deliti usodo koroških Slovencev, predvsem pa zapostavljanje s strani nadutih Nemcev za časa nacizma. Igra je efektno režiral Mirč Kragelj ter je pri poslušalcih v Sloveniji bila zelo ugodno sprejeta.

Goriški Slovenci in volitve

Za občinske in pokrajinske volitve na Goriškem so svobodoljubni demokratični Slovenci, ki jih predstavlja Slovenska demokratska zveza in Katoliška skupnost, vložili skupno listo, ki ji načeluje prof. dr. Anton Kacin in nosi ime »Slovenska lista«, dočim so pristaši nekdanje »Osvobodilne fronte« in kasneje levičarsko usmerjene »napredne« smeri med Slovenci sklenili, da dajo svoje glasove italijanskim socialistom. Goriški »Katoliški glas« ugotavlja, da je Fronta na Goriškem »obupala«, predvsem zaradi tega, ker so rezultati volitev v zadnjih letih pokazali, da število njenih pristašev vidno kopni. Pri občinskih volitvah v Gorici leta 1948 je »Frontina« lista dobila 2006 glasov, leta 1956 pa še samo 989 glasov. Drugi razlog za njihovo vključitev v socializem pa je po pisanju istega lista v tem, da »Fronta pušča vedno bolj v nemar narodnostno vprašanje in daje vedno večji poudarek socialno-razrednemu boju. To se pravi, da postajajo vedno bolj odkrito komunisti in vedno manj Slovenci.« Tržaška »Demokracija« pa ugotavlja: »Pravzaprav je žalostno, toda zato nič manj resnično, da je — podobno kot lani na Tržaškem — zdaj tudi na Goriškem Slovenska lista edina, za katero lahko glasuje Slovenec, ki hoče izpričati svojo narodno zvest in prisotnost Slovencev na tej naši zemlji... Se mar nismo imeli že tolikokrat priložnost prepričati, kako so v raznih statistikah šteli za socialistično ali komunistično stranko oddane glasove enostavno kot glasove italijanskih strank!«

Tudi za volitve v akademsko zastopstvo na univerzi v Trstu so svobodoljubni demokratični slovenski visokošolci postavili listo »Adrija«, dočim so »slovenske« levičarske organizacije in glasila dala svojim pristašem navodila, da volijo italijansko socialistično listo.

Študentovski večer slov. pesmi na Dunaju

Na sestanku slovenskih študentov na Dunaju dne 21. aprila je prišel mladi slovenski pesnik Kajetan Kovič, ki se je nekaj dni prej udeležil večera slovenskega pesništva v graškem »Stadforumu«. Odgovarjal nam je na vprašanja, o sedanjem slovenskem pesništvu in posebno slovenski liriki. Omenil je tudi novejšje pesništvo drugih jugoslovanskih narodov. Na žalost nam pesnik ni mogel prebrati nobene svojih pesmi, ker ni imel s seboj nobene svojih zbirk. S slovensko pesmijo so zaključili prijetni in prijateljski večer.

Ideali slovenskih študentov v izseljenstvu

V Mendoci v Argentini je tamošnji slovenski dijaški krožek priredil celodnevno počitniško zborovanje. Fantje so se utaborili v idiličnem gozdičku. Dopoldne so imeli sv. mašo, popoldne pa se posvetili razpravljanju vprašanj, ki tarejo sodobno mladino na splošno, slovensko pa posebej. Glavni predavatelj, g. M. Bajuk, je zadevo osvetlil z vseh strani ter svoja izvajanja navezal na besede papeža Pija XII.:

»Po katoliškem prepričanju je namen vzgoje izoblikovati popolnega kristjana, oziroma v tem smislu vplivati duhovno in moralno na mladino ter zbuditi v njej miselnost, da bo tudi kasneje, ko bo prepuščena sama sebi, ostala zvesta katoliški veri in njenemu praktičnemu udejstvovanju v celotnem obsegu, tako da bo živela po načelih in predpisih vere.« K temu pa je predavatelj še dodal: »Te besede pa prilagodimo na slovensko mladino, ki ji je naloga, da v svojem slovenskem življenju ostane zvesta katoliški veri. Gre za popolno slovenstvo, ki obstaja v neomajni narodni zavednosti ter globokem verskem prepričanju. Naša mladina je po svojem rodu slovenska — in taka mora ostati! Naša mladina je po svojem krstu katoliška — in taka mora ostati!«

Moderni apostolat v misijonih

Dve prijazni, mladostni redovnici v pri nas neobičajnih, preprostih sivih oblekah, z ozko plavo tenčico na glavi, sta v minulih dneh komajda zbujaali pozornost. Nič čudnega danes, ko se vsak dan dogaja toliko razburljivega, po svetu in tudi pri nas doma. Vsakdo bi pa bil presenečen, ako bi zvedel, da sta skromni nuni bili — zdravnici in da sta videli že dobršen del sveta: Indijo, Pakistan, Ghano, Ameriko in Anglijo in še več! Bili sta namreč dve »zdravniški misijonski sestri«, kot se imenuje red, ki ga je leta 1925 ustanovila zdravnica dr. Ana Dengel, potem ko je pri izvrševanju svojega poklica v Indiji spoznala božji klic. Ena izmed obeh redovnic, ki sta hodili in imeli predavanja po Koroškem, je bila Slovenka, s. Gabriela, ali prej »v civilu« dr. Gabriela Ehrlich, iz ugledne Ehrlichove družine v Zabnicah. Po medicinskem študiju na slovenski univerzi v Ljubljani in kasneje v Padovi v Italiji se je bila odločila za delo v misijonih.

Toda še vse drugače so bili presenečeni tisti, ki so bili pri kakem njunem skoptičnem predavanju o delu novega reda v misijonskih deželah. Med drugim je bilo tako predavanje na Obirskem in v internatu Mohorjevega doma v Celovcu.

Orient, daljne dežele na Jutrovem, poznano še najbolj iz čudovitih pravljic iz Tisoč in ene noči, iz skrivnostnih zgodb in filmov o zakladih indijskih templjev, poganskih pagod in kraljevskih grobnic. Slišali smo tudi marsikaj o bajnih bogastvih maharadž in puščavskih šejkov, ki imajo menda več petroleja kot vode. O Afriki vemo, da so njeni prebivalci črne polti in da zemlja skriva iskrece se diamante ter rumeno zlato. In v zadnjih tednih pa z vemo vsak dan kaj o propinjalnih in med seboj se pobijajočih afriških politikih.

Sestra Gabriela pa nam je z živo besedo in zanimivimi slikami pokazala drugačno podobo Orienta. Dežele, kjer vlada nepopisna revščina, kjer je število bolezni skorajda brez števila in kjer so bolezni kot gobavost, malarija, razne tropske mrzlice strašnejše kot bolezni v Evropi, kjer največ mladih mater umre na porodu, kjer polovica otrok umre še preden doseže 10. leto. Ker zaradi slabih higienskih razmer še razsajajo epidemije nalezljivih bolezni; kjer zaradi siromaščine milijoni in milijoni ljudi žive slabše kot pri nas najbolj zanemarljena žival.

V teh krajih ustanovljajo »zdravniške misijonske sestere« svoje postojanke, ki jih imajo skupno že v 45 v Indiji, Pakistanu, Burmi, Indoneziji, Kongu, Ghani, Nyasalandu, Južni Afriki, Vietnamu in na Filipinih. V bolnicah, porodnišnicah, ustanovah za nego gobavcev, šolah za bolniške strežnice, nudijo zdravstveno nego, pomoč in pouk tistim, ki so najbolj potrebni in zapuščeni.

Te skromne redovnice, povečini doktorice zdravilstva, so se odpovedale rodnemu domu, družini, svojcem in ugodnostim, ki bi jih nudilo izvrševanje zdravniškega poklica v domovini, uglednemu družbenemu položaju, ki bi jim pripadal po akademskem naslovu in stanu, ter se podale v kraje, kjer so doma revščina, bolezni in trpljenje, kjer so izpostavljene hudim napotom, posebno zaradi klime, ter zahrbtnim

bolezni, da pokažejo ljudem tam, kaj je živo in pristno krščanstvo. In njihov zgled vleče, ne le v daljnih deželah Vzhoda, kjer delujejo, ampak tudi v Evropi in Ameriki. Število sester je že naraslo na 600. Noviciate imajo v Združenih državah, Veliki Britaniji, Holandiji in Zapadni Nemčiji, pa tudi v misijonskih deželah. Brez ozira na narodnost ali barvo kože je vsem dekletom, ki imajo ustrezne šole in druge pogoje ter se žele posvetiti temu modernemu apostolatu, odprt vstop v red. »Če človek dalj časa živi med azijskimi in afriškimi narodi, se dodobra prepriča, da so oni prav tako duševno nadarjeni in sposobni, kot Evropejci«, je poudarila s. Gabriela.

Le prehitro je minil zanimivi večer, Toda bil je več kot samo zanimiv večer. Prikazal nam je nov svet, opomnil nas pa je tudi, da je drugod na svetu še mnogo bo-

„Zdravniška misijonska sestra“ na obisku pri bolnikih v revni indijski vasi. V tropskih krajih nosijo sestere zaradi hude vročine bele obleke.

lezni, revščine in trpljenja. In tega ob našem sorazmernem blagostanju ne smemo pozabiti. Kot kristjani se moramo zavedati, da smo vsi, brez razlike na narodnost, jezik in barvo kože sinovi enega Stvarnika torej bratje ter da moramo po svojih močeh prispevati k lajšanju gorja tistih, ki jim gre slabše kot nam.

more zblížati stališč in ustvariti razumevanja tam, kjer ga ni. Za to je potrebna dobra volja državljanov in politikov, je potreben aktiven trud za mir. Tolmač je tukaj posrednik in stoji v ozadju. Toda njegovo neumorno, sprtno in pošteno delo je tisti most, ki povezuje narode najrazličnejših jezikov in narečij. In pomena njegovega dela morda bolje ne dokazuje nič drugega kot dejstvo, da bo potreben tudi takrat, ko ne bo več vojn in ne politike sile. Njegovega znanja v vseh odtenkih ne bo mogel nikoli zamenjati robot.

Tolmačiti pri Združenih narodih je težko

(Nadaljevanje in konec)

Toda pogovorni jezik skriva še druge, hujše nevarnosti, posebno kadar gre za odnose med dvema blokoma. Tukaj so ušesa zelo občutljiva in dobesedno tolmačenje je lahko usodno. Ko je ameriški sogovornik Hruščeva na ameriški televiziji (v času bivanja sovjetskega državnika v New Yorku) dejal, da Hruščev »laja v mesec«, je tolmač Oleg Trojanovski dobesedno prevedel to reklo in ogenj je bil v strehi. Američan je hotel reči, da si želi Hruščev nekaj, kar je nedosegljivo.

Do nekoliko drugačnega incidenta je prišlo v novinarskem klubu v New Yorku, ko je Hruščev neke po naključju imenoval ameriške novinarje »tovariše«. Hruščev se je takoj zavedel »razrednega« pomena te besede in je napravil besedno igro: »Seveda niste tovariši, drznem pa si trditi, da ste si nekateri med seboj tovariši.« Tolmač Trojanovski je spet nerodno in dobesedno prevedel, da je zvenelo, kot da so med poslušalci komunisti. Zdaj je bil ogenj v nasprotni strehi.

Pri tem je treba poudariti, da je Oleg Trojanovski odličen poznavalec angleškega jezika, da pa po naključju ni znal ali

ni zaradi utrujenosti mogel primerno prevesti izraza »lajati v mesec«. Takih primerov je dosti in dokazujejo prvič, kako občutljiv instrument je jezik, posebno na gladkem parteku diplomatskega dialoga, in koliko se zahteva od poklicnega tolmača. Ta namreč nikakor ni robot, ampak je večkrat tisti, ki lahko dobesedno zasuče položaj in ustvari določeno vzdušje. Še pred leti je neki delegat obtožil delegata druge države v OZN, da »laže«. Tolmač je samo za hip pomislil in prevedel: — »... spoštovani delegat ni navedel resničnih dejstev.« Ali je imel tolmač prav? To je lahko sporno vprašanje, drži pa, da je s takim prevodom omilil debato. Toda tolmač mora natanko premisliti, kdaj si dovoli to svobodo... In drobci sekunde po navadi ne zastojuje za zrel premislek.

Tolmač ima potemtakem včasih lahko pomembno vlogo pri ustvarjanju vzdušja v mednarodnem sporazumevanju. Od njegovega znanja in natančnosti je odvisno, če bodo pogajanja potekala brez prepričev zaradi izrazov in pojmov, brez zastojev in nerodnosti, vsaj kar zadeva tehnično plat razgovorov. Toda tudi najboljši tolmač ne

Ljudsko štetje v Jugoslaviji

Iz začasnih podatkov o nedavno izvršenem ljudskem štetju v Jugoslaviji je razvidno, da ima država 18.512.806 prebivalcev. Od drugega ljudskega štetja se je število prebivalstva dvignilo v 8 letih za milijon in pol. Srednji letni prirastek je torej 190 tisoč oseb. Prebivalstvo Srbije znaša 7.029.000, Hrvaške 4.148.000, Bosne in Hercegovine 3.274.000, Slovenije 1.534.000, Makedonije 1.404.000 in Črne gore 471.000. Družinskih skupnosti je v državi 4.655.788. Padlo pa je povprečno število članov družin. Leta 1953 je bilo 429 oseb na vsakih 100 družin. Po letošnjem štetju pa le 398 oseb na 100 družin. Povprečno število je torej nižje kot 4 osebe na družino. Ljudsko štetje je ugotovilo nagel porast prebivalstva v industrijskih področjih. Med mesti je na prvem mestu Beograd s 587.899 prebivalci. Slede Zagreb s 427.319, Skoplje s 161.983, Sarajevo s 142.423, Ljubljana s 133.386, Novi Sad s 102.385 in Reka s 100.479 prebivalci.

FRAN ERJAVEC:

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Ravno te nove Napoleonove zmage so prav dajale Metternichovi oprezni politiki, a na drugi strani so pa že tudi odkrivale nastopajočo francosko slabost, ker se Napoleonu ni več posrečilo svojih nasprotnikov tudi uničevati. Da bi Prusi in Rusi obdržali Metternicha v šahu, se niso hoteli preveč oddaljiti od avstrijske meje in so razvrstili svoje armade med Krkonoši in Odro. Ker nemški domobranci tedaj še niso bili sposobni za boj, se je nudila Napoleonu sedaj še poslednja prilika, da dokončno potolče Pruse in Ruse. Toda on je očitno sam najbolje ocenjeval tudi svoje lastne sile, zato je ponudil svojim nasprotnikom rajši — premirje.

Napoleon si namreč ni mogel misliti, da so Prusi in Rusi tako šibki, a o namerah Avstrije je bil pač poučen, ni pa vedel, da je še tako slabo pripravljena. Smatral je tolik in tako nepričakovano prusko-ruski umik le za past, dogovorjeno z Metternichom, a proti vsem trem državam se je smatral za prešibkega. Glede na to je tudi sprejel avstrijski predlog za konferenco, ne da bi že kaj obljuboval, medtem je pa (a zaman) skušal stopiti v posebne razgovore s carjem. K pogajanju ga je še posebno nagnilo dejstvo, da je postalo tudi stanje njegove armade že jako slabo. Sestavljena je bila že po večini iz novakov, ki niso bili vajeni napornih pohodov in neredne prehrane, zato so množično obolevali, in primanjkovalo mu je že celo streliva. Premirje naj bi mu pripomoglo do novih ojačenj, zlasti do konjenice. Razen tega je vendarle še upal na kak način pomiriti Avstrijo ali se pa sporazumeti vsaj s carjem. Skratka: prišlo je do razgovorov in dne 4. VI. je bilo v Pleiswitu podpisano premirje, toda samo za en mesec, ki ga je še po-

treboval Metternich za — dovršitev avstrijskih vojni priprav.

Premirje je bilo Napoleonu le v škodo, kajti Angleži so tiste tedne dobro izrabili za to, da so sklenili zvezne pogodbe s Prusi in Rusi, v katerih so se bili dobro zavarovali proti temu, da ne bi katera od njih poskušala s separatnim mirom s Francijo. Toda važno je bilo, da bi pridobili za to zvezo še Avstrijo. Cesarja Franca I. sicer ni preveč mikalo spuščati se v novo vojno, toda na dvoru je tedaj že popolnoma prevladala vojna stranka s cesarico na čelu. Glede na to so že tudi začeli osredotožati glavni del avstrijske armade na Češkem, kamor sta prispela še car in pruski kralj, Metternich je pa znal spretno sestaviti zahteve, ki bi jih postavili Napoleonu in s katerimi bi dosegla vsaka država svoje najnujnejše cilje (Avstrija seveda predvsem vrnitev Ilirije).

Vznemirjen zaradi avstrijskih vojni priprav je tudi Napoleon povabil Metternicha na razgovor v Dresden, da bi ga pridobil vsaj za avstrijsko nevtralnost. Ta zgodovinski razgovor je bil dne 28. VI. Trajal je celih 6 ur in je bil jako viharen. V njem je Metternich vnovič javil Napoleonu avstrijske zahteve in ni pri tem prav nič več skrival, da bo stopila tudi Avstrija v boj, ako Francija ne sprejme stavljenih zahtev, a da bi se v takem primeru zavezniški pogoji seveda še poostriili. Vkljub temu pa je bil Napoleon izprva voljan vrniti Avstriji le Ilirijo, ako ostane nevtralna. Izjavil mu je: »Vladarji, ki se rodijo na prestolu, so lahko vrnejo v svoja mesta, tudi če so premagani. Meni to ni mogoče. Jaz potrebujem slave!« Šele v zadnjem hipu, ko mu je Metternich predložil, da gredo tudi francoske sile že h koncu in da more pozvati pod orožje le še nedorasle otroke, se je Napoleon zamislil, sprejel avstrijsko posredovanje in pristal na skupno konferenco, a Metternich je dovolil podaljšanje premirja še do 10. VIII. Ob slovesu je pa Napoleon še vkljub vsemu zaklical Metternichu: »Na svidenje na Dunaju!«

Posledica tega neuspelega razgovora je bila ta, da

je že naslednjega dne tudi Avstrija sklenila v Reichenbachu z zavezniki tajno pogodbo, s katero se je cesar Franc I. obvezal stopiti v boj proti Napoleonu, ako bi ta ne sprejel zavezniških pogojev. Pri tem je Metternich še vedno upal, da bo Napoleon toliko uvidel, da bo sprejel te pogoje. Toda Napoleonu je šlo zgolj za to, da še nekoliko pridobi na času, zato je svojega zastopnika Caulaincourta na konferenci, ki se je zbrala dne 12. VII. v Pragi, pooblastil, pristati le na povratek stanja, kakršno je vladalo pred vojno (»status quo ante bellum«), čeprav so mu vsi njegovi generali prigovarjali, naj sklene mir in so prihajala tudi iz Španije porazna poročila o tamošnjih francoskih neuspehih.

V Pragi so zavezniški odklonili vsak skupen razgovor s Caulaincourtom, temveč so ga napotili k Metternichu, ki je prav tako zahteval le gladek sprejem že znanih zahtev brez vsakih nadaljnjih pregovarjanj. Ker Caulaincourt za tako korak seveda ni bil pooblaščen, je Metternich potem dne 10. VIII. zaključil konferenco, a Napoleonov odgovor je prispel šele dne 13. VIII. V njem je pristal le na nekaj nebitvenih zavezniških zahtev, med drugimi na vrnitev Ilirije, a celo te brez Trsta in Istre, toda Avstrija je že prejšnji dan tudi — napovedala vojno in dne 9. IX. so potem vse tri celinske države potrdile svojo medsebojno zvezno pogodbo, kateri se je mesec dni nato pridružila še Anglija. Ta avstrijska odločitev je vzbudila seveda pri vseh Nemcih ogromno vojno navdušenje. Tiste nemške kneze, ki so se morali le Napoleonu zahvaliti za svoja povišanja in za povečanja svojih ozemelj, je pridobil Metternich s tem, da jim je obljuboval ohranitev njih suverenosti, a napredni rodoljubi so bili prepričani, da nikakor ne gre zgolj za uničenje Napoleona, temveč za osvoboditev izpod kakršnega koli zatiranja sploh. Moderni avstrijski zgodovinar Hantsch k temu dobro pripominja, da »sta iz te svojevrstne povezave vladarjev z narodi nastali tudi neka pravica in obveznost« (ki so jih pa vladarji pozneje seveda kratko malo zatajili).

(Dalje prihodnjič)

GORENČE

(Nevihta in požar)

Dne 3. maja nas je obiskala huda nevihta. Nad Srednjo vas in polje med Sremškim potokom ter Radigundo, proti gozdu Dobravi, se je vsula gosta toča, da je kmalu bilo vse belo. Strela je udarila v Favovo gospodarsko poslopje pri pd. Krofiču. Gospodarsko poslopje je do tal pogorelo.

Pri požaru je pri Kropfiču uslužbena kmečka delavka, 48-letna Marija Zidej pomagala pri reševanju iz gorečega gospodarskega poslopja. Pri tem se je nanjo podrl goreči strop in dobila je hude opekline. Po prevozu v deželno bolnico je tam poškodbam podlegla. Še pred prevozom v bolnico je pri polni zavesti prejela sv. zakramente za umirajočo. Požrtvovalno in zvesto uslužbenko smo pokopali dne 7. maja na pokopališču pri Sv. Miklavžu na Gorenčah. Zapuščča moža in štiri otroke v starosti od 8 do 17 let. Naše iskreno sožalje!

PLIBERK-ŠMHEL

(Namesto k poročnemu oltarju - v bolnico)

Polni veselega pričakovanja smo se pripravljali na imenitno poroko: minulo soboto bi naj naša nevesta Siegrid Hofbauer, stanujoča na kolodvoru, sklenila življenjsko zvezo s Sigmundom Kotschnig, pd. Kočnikovim v Šmihelu, kjer je znana mehanična delavica.

Toda dopoldne nas je iz Šmihela presenetila čudna, žalostna novica: ženin se je z avtom hudo ponesrečil. Zaletel se je z avtom v neko drevo ob cesti v gozdčku, ki je med Šmihelom in Genovecami. Našel ga je neki železničar, ko je šel na delo in takoj alarmiral pomoč. Seveda se je takoj zbralo mnogo radovednežev in pa tudi jokajoča nevesta. Saj bi popoldne morala z njim pred oltar, sedaj pa je ležal nezavesten. Hvala Bogu, da se je kmalu zavedel in so ga popoldne prepeljali v bolnico. Ker niso ugotovili kakih hudih poškodb, je lahko kmalu prišel v domačo oskrbo.

Vzrok nesreče ni znan. Morda je bil tako zamišljen ob bližnjem veselem dogodku ali je bila kriva morda neprespana noč, če se je poslavljaj kje od svojega »ledig« stana. Ker se je ženin Sigmund že prej enkrat proti jutru zaletel v Davidovo ograjo v Šmihelu, je gotovo za vse avtomobiliste in motoriste opomin k previdnosti in da naj ne vozijo zamišljeni ali neprespani.

Ženinimo želimo čimprejšnje okrevanje in da bo v zakonu imel več sreče kot v avtu!

RUDA

(Nevihta)

V sredo, dne 3. maja, popoldne je prišla nad naš kraj huda nevihta. Vzhodno in severovzhodno od Lisne gore ter na pobočju gore same se je vsulo toliko toče, da je je še v četrtek zjutraj bilo mnogo videti.

VOGRČE

(Florijanov praznik in še marsikaj)

Danes skoro nimamo revežev, beračev. Saj že vsak pobič, komaj pride iz šolskih klopi, zasluži in kmalu gre s svojim denarjem v gostilno ali si kupi moped. Toda duhovne reveže imamo. Take, ki jim ni ne za branje, ne za predavanje, ne za izobrazbo, ne za vzgojo. Nekateri nimajo dosti prilike za te stvari, še več pa jih je, ki jih to ne zanima, jih ne briga.

V naši majhni fari imamo dovolj priložnosti za kulturo in izobrazbo. Koncem aprila smo imeli predavanje, kjer nas je predavatelj povedel od Južne Afrike do Grenlandije v slikah in zvočni spremljavi. Kar malo preveč naenkrat, da ne moremo prebaviti. Imeli so priložnost udeležiti se tega kulturnega predavanja tudi taki, ki sicer drugače ne pridejo v farno dvorano. Vsaj vidijo, da je dvorana potrebna, da nam omogoči predavanja.

Prvega maja so nas obiskale dečle šent-rupertške gospodinje šole. Ponovile so prireditev ob zaključku tečaja v St. Rupertu. S prvim majem smo doživeli v dvorani cvetočo pomlad življenja: kot ptičice so nam zapele narodne pesmi, pa ne vsaka po svoje, ampak ubrano pot dirigentsko roko g. prof. Miheliča. Pri eni pesmi je sodelovala tudi prava kura, toda je pač brez pameti in ni ubogala dirigenta in je hotela sama prekrščati ves zbor s svojim kokodajsnjem. Ob igri »Nagajiva Travdi« pa smo videli, kakšne nevarnosti so v cvetoči pomladi in kako slana cvetje pomori in kako neizkušena je mladost. Kako važna je zato prava, razumevajoča vzgoja, ki nam ljo nudijo naše gospodinjske šole! Ob rajanju po narodnih motivih smo doživeli veselo po-

Pri nas na Koroškem

mlad in tako lepo, da bi jo radi še in še uživali.

Na Florijanovo so nas obiskali sosede iz vseh okoliških fara in častilci sv. Florijana in seveda tudi — kramarji. Posebno lepo oblikovana in potrebna je sv. maša zunaj na lopci, da so vsaj lahko vsi romarji pri maši. Videli pa so tudi, kako je naša cerkev prenovljena, da je marsikaj novega in zato tudi radi »ofer« na čast sv. Florijanu dajo.

God sv. Florijana je že od nekdaj naš farni praznik, obenem pa tudi na široko priljubljen romarski dan, ko se v naši cerkvi zbere mnogo pobožnega ljudstva od blizu in daleč. Letos je »poromal« za Florijanovo v Vogrče tudi znameniti slikar Werner Berg iz Mohlič, ki smo ga videli, kako je pridno risal. Tako bodo prek nje-

govih slik ljudje tudi po širnem svetu zvedeli kakšni smo, kako praznujemo in spušujemo starodavne običaje!

V nedeljo 7. maja smo dobili obisk iz Roža. Igralska družina iz št. Jakoba nam je že znana iz prejšnjih gostovanj in nam je vedno dobrodošla. Gostovali so z igro: »Podrti križ«. Vsebinska je žalostna in pokaže, do kakih strašnih dejanj in celo do božjih ropov privede mladega človeka slaba in brezverska družba. Koliko tragedij, nesreč je tudi v mnogih krščanskih družinah, ako se fant ali deklica spridita: ta igra naj nam bo v nauk in opomin!

Igrali so pa res dobro, da smo jim kljub tri ure trajajoči igri napeto sledili in ob igri doživljali grozo, strah, žalost in veselje.

Hvala vsem za obisk in še drugič povabljeni in dobrodošli! Polna dvorana je bilo

Iz potne torbe po Gurah

Lepega pomladnega dne me je pot zanesla proti Dravi. Na robu pri Brodniku sem obstal. Takrat je nekdo zvonil na drugem bregu in klical brod, a nihče ni prišel, da bi ga prepeljal. Spomnil sem se, kako sem pred mnogimi leti enkrat tudi jaz tam čakal celo uro. Pa tedaj je bilo pri Brodniku še mnogo ljudi pri hiši. Poleg domačih so imeli še dva hlapca in dekle. Bilo pa je dela čez glavo in tudi takrat se Brodniku navadno ni mudilo s prevažanjem. Če je kdo hotel priti čez Dravo, je pač moral počakati. Danes pa je tam še vse drugače. Zvedel sem, da sta mlada gospodar in gospodinja sama z dvema malima deklicama. Stroji so sicer deloma nadomestili posle, vendar se mi zdi, da je na taki kmetiji tudi za dva res pridna človeka le preveč dela.

Kaj pa boš, pravijo, saj poslov ni več moč dobiti, na kmetiji pa tudi ne nese več toliko, da bi mogli posle imeti.

Pogledal sem okoli sebe v Rož, v Sveče, na Bistrico, povsod so posejane lične nove hišice. Kako se je v zadnjih dvajsetih letih vse spremenilo.

Ko sem se malo odpočil in naužil lepote pomladne narave, sem se podal skozi Velinjo vas. Tudi tu je zrastle že precej novih domov. Povedali so mi, da tudi tu nimajo več poslov pri hišah. Stari in mladi, pa mali otročiči povsod. Le malokje najdete toliko starih gospodarjev, ki so svoje kmetije že izročili mladim. Skupno prejema v Velinji vasi trinajst oseb starostno podporo, med njimi le štirje delavci.

Kmetu je pač tako usojeno: Delaj, dokler moreš hoditi in dokler ne opešajo tvoje telesne moči! Pomislil sem, kaj bo, ko bodo stari obnemogli, saj ne bo nikogar, ki bi jim mogel nuditi zadostno postrežbo, ker so mladi hudo vpreženi v težko delo in sami počitka potrebni.

Mimogrede sem tudi zvedel, da se je mladim Rupijevim rodil prvi otrok, dečlica! Lepo je to, kajti dom brez otrok bi bil pust in prazen. Želimo jim, da bi prvo-

rojenka dobila še več bratcev in sestric, da bi jih bilo toliko, kot jih je bilo pri Rupiju prej. Rupijeva ati in mama pa se veselita menda že enaindvajsetega vnučka! Da bi le vsi pridni bili, Boga ljubili in svojemu rodu zvesti ostali!

Potem sem se napotil proti Čahorčam. Prišel sem do Obrita, do tu je cesta že asfaltirana. Zvedel sem, da se je ravno na tem ovinku ponesrečil dobri Pomočev oče. Človek se pri tem zresni: ura skrita, smrt gvišna, nihče pa ne ve kdaj, kako in kje!

Pri Obritu sem obstal. Tam sta dve hiši, drugi se reče pri Blatniku. Spet sem se zamislil. Že precej let je, odkar sta bili ti dve hiši zidani. Gotovo pa je, da so ju zidali Slovenci, kajti to pričata že hišni imeni — Obrit in Blatnik. Prišlo mi je na misel, da bi bilo vredno ako bi dr. Feinig

Poslednja pot prof. Pavla Slaparja

Vest o nenadni smrti č. g. Pavla Slaparja je vzbudila po vsej Koroški veliko sožalja. Saj je g. profesor bil priljubljen ne le v špitalu med meščani in begunci v tabornišču, marveč je bil poznan kot duhovni pisatelj in odličan duhovnik po vsej deželi.

V četrtek, dne 4. maja t. l. popolne je bil pogreb na mestnem pokopališču v špitalu ob Dravi. Sv. maša—zadušnico je daroval msgr. Jože Jagodic kot zastopnik ljubljanskega škofa, pogrebne molitve pa je opravil prevz. g. dr. Jožef Köstner, škof krški, ob asistenci. Skupno je bilo na pogrebu blizu sto duhovnikov. Na njegovi zadnji poti je spremljala pokojnega g. profesorja velika množica dijaštva in meščanov, med katerimi je bilo tudi mnogo odličnih predstavnikov oblasti in šol.

Od pokojnega g. Pavla Slaparja so se ob grobu poslovili številni govorniki. Kot prvi je g. prevz. škof krški poudaril, da je s smrti tega vzglednega duhovnika prizadet škofiji hud udarec. Prof. Pavle Slapar je

CELOVEC

(Šmarnična pobožnost)

Kakor druga leta, tudi letos obhajamo majniško pobožnost

ŠMARNICE

vsak dan in sicer v cerkvi novega bogoslovja, Tarviser Strasse 30 (ob Lendkanalu).

Ob ¾ na 7 zvečer skupna molitev rožnega venca.

Ob 7 kratek nagovor, nato litanije in blagoslov. Vsi verniki so k tej lepi majniški pobožnosti iskreno vabljeni!

URADNE URE

Pisarna Narodnega sveta koroških Slovencev, Krščanske kulturne zveze ter Kmečke gospodarske zveze je odprta vsak dan razen sobote od osmih do pol ene. Uradne ure predsednika Narodnega sveta so vsak četrtek od 10. do 12. ure.

opisal tudi hišna imena tod naokoli, kjer ni skoroda nobenim izposojenk. Samo nekaj primerov: Adamič, Hanžji, Kranjčič, Šou, Jug. Zvedel sem pa tudi, da je tod bila novo pozidana hiša — bila imenovana pri Kobiču, ker stoji na robu. Saj so tako nekdanji naši predniki hišam imena dajali. In tako je tudi prav. — Še to bi omenil, da sem se pred časom peljal iz Bilčovsa proti Celovcu, šel sem gledat novo hišico, ki je stala ob robu gozda, na njej pa sem videl napisano: Waldhamatle! — Zamahnil sem z roko in odšel.

Ko sem prišel v Čahorče, sem spet obstal in se še enkrat ozrl potem našem slovenskem Rožu, saj je od tu tako lep razgled, kot ga malokje drugje najdeš. Dan se je že poslavljaj in sonce je razpredalo svoje zadnje žarke kot zlat pajčolan po z bleščecim snegom pokritih vrhovih gora.

Ali ni lep ta božji svet. Kako se vse pokori Stvarniku, trava raste in cveti, ptice pojo in vsa narava se veseli. In sonce, ki vse ogreva z oživljajočo toploto, vzhaja in zahaja ob svojem času, po začrtani poti, kot je vse to uredil Gospod. In ti, človek, zakaj zametuješ njegove zapovedi!

namreč skozi 15 let, odkar je prišel v špital kot begunski duhovnik, vzgledno vršil službo duhovnika in profesorja na srednjih šolah. Ob tej priliki je škof dr. Köstner izrazil vsem duhovnikom—beguncem, ki delujejo na Koroškem, javno priznanje in zahvalo.

V imenu špitalskih profesorjev se je solzlih oči zahvalil gimnazijski ravnatelj g. Steinwender, ki je poudarjal, kako velik ugled je pokojni užival med profesorji in dijaki. Tudi dijaki so se po svojem zastopniku poslovlili od svojega dobrega veroučitelja. Kot predstavnik cerkvenih in katoliških organizacij je govoril o delu in zaslugah g. Pavla Slaparja profesor Hohen-gasser, ki je poudaril, da je pokojni odločilno vplival na razmah katoliške akcije v špitalu. Tudi protestantski pastor se je z ganljivimi besedami poslovlil od g. profesorja.

Med pogrebci je bilo videti mnogo slovenskih duhovnikov in vernikov—beguncev. V imenu teh in v imenu g. ljubljanskega škofa je govoril msgr. Jagodic, ki je prikazal življenjsko pot pokojnega g. profesorja g. Pavla Slaparja; ob tej priliki se je tudi zahvalil g. škofu krškemu za vso pomoč in naklonjenost do begunskih duhovnikov in vernikov. Posebej pa je v imenu špitalske begunske skupine izrekel besede zahvale pokojniku č. g. Miklavčič, ki je položil na grob tudi cvetlice z groba matere pokojnega g. profesorja. V slovo so č. g. Pavlu tudi zapeli duhovniki žalostinko: »Gozdčič je že zelen«.

Bilo je ganljivo biti priča, kako je tujina pripravila duhovniku—beguncu tako priskrben pogreb. Pač znamenje, da tudi tujina zna ceniti nesebično delo slovenskega duhovnika. Ob tem tolažilnem dejstvu pa ni tragika begunstva nič manjša, ko lastna domovina niti ob smrti noče svojemu sinu dovoliti povratka. Starši in prijatelji pokojnega g. Pavla v domovini so želeli pokojnika prepeljati v rojstno faro Tržič pri Kranju, a po daljših prizadevanjih je prišel končni odgovor: Ne! Ker kot pravi duhovnik ni poznal kompromisna s komunizmom, zato mu komunistična oblast ni dovolila, ne živemu in tudi ne mrtvemu, da bi počival v domači slovenski zemlji. Zato mu bodi lahka tuja zemlja!

Državna realna gimnazija in gimnazija za Slovence

Dijaki Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu priredijo v nedeljo, dne 4. junija 1961, ob 14.30 v veliki dvorani Doma glasbe (Konzerthaus) v Celovcu

PEVSKI KONCERT

pod naslovom:

MLADINA POJE

Vstopnice dobite v šolski pisarni oziroma jih naročite pisмено ali telefonično pod tel. šte. 55-15 po 12, 10 in 8 šilingov od 24. majnika naprej.

Legenda o božjem materinstvu

(Ksaver Dvořák — Tine Debeljak)

Deklica bela
v nebesa je šla,
vso pot so ji solze
kapale na tla.

Pred vrati nebeškimi
se poklonila,
tihu potrkalala,
vroče zavpila:

»Vrata nebeška,
tako se odprite!
Ves svet umira...
Rešenje pošljite!«

»Ne smemo odpreti
se, deklica bela,
le, če božja mati
bi postati hotela?«

»Ne morem jaz postati
Bogorodnica —
sem le uboga Jesse
in ne kraljica.«

»Tvoja ponižnost
je več ko veličastvo;
le Ti prevzeti moreš
to božje poslanstvo.«

»Ne morem, ah, ne morem
božja mati biti,
svojo čistost hočem
večno ohraniti.«

»Čistost je najdražja
nebeška roža;
Bog bo Tvoj sin,
Ti — božja mati!«

»Pečat devišтва
mi čuva srce,
božjega materinstva
sprejeti ne sme.«

»Za mater — Devico
Te Sin hoče imeti,
le tako more
svet ta oteliti.«

Marija poklekne
na obe kolena,
vsava vdana vzdihne:
»Zgodi se meni...«

Odprejo se vrata,
v njih božji Sin,
najslajši Jezus,
Marijin Sin;

»Vrni se, Marija
na zemljo, ki prosi:
Jaz nosim rešenje,
pod srcem me nosi...«

Simbol materinstva

Pridejo leta, ko fantje ne marajo več za dekleta in se začno igrati sami. V teh letih so včasih nespoštljivi tudi do svoje matere; vedejo se, kakor da bi se od nje ne mogli naučiti ničesar več in življenjski vzor jim je poslej le še junak iz divjega Zapada ali kak drug junak iz pustinje — podoben pravljicnemu Tarzanu.

Najvišja zaobljuba srednjeveških vitezov je bila: pomagati slabotnim in ščititi zatirane. Kot se pravo bogastvo kaže, da lahko darujemo in dajemo, ker imamo več, nego moremo porabiti zase, — na podoben način tudi pokažemo resnično moč, če pomagamo drugim. Pomoč in obzirnost sta vedno dokaz moči, sebičnost in surovost pa znamenje slabosti. Zato je človek, ko dorasča, v tako zvanih norih letih tolikokrat sebičen in surov; le resnično močni ljudje so že v razvojni dobi viteški in polni skrbi za druge.

To je vzrok in le tako je razumljivo, da bo ravno močan človek spoštoval svojo mater ne samo, ker mu je mati, ampak ker je v materinski ljubezni na najpopolnejši način utelešeno junaštvo nesebične pomoči in nas njena slika neprestano opozarja, da se vsa človeška moč razcvete in posveti šele v ljubezni, ki služi in skrbi.

Včasih pravijo o majhnem dekletcu: »O, saj si že kar cela mamica!« Ko bi kaj takega rekli kakemu fantu, bi bil gotovo užaljen. Ampak ravno to ni prav. Kaj pa je višestvo, če ne materinstvo — torej nežna skrb za izročeno življenje? Mož in fant sta tem bolj plemenita in zaupanja vredna, čim bolj je »materinstvo« ublažilo in obrzalo njihju neugnanogo silo. Vse dotlej fant ne postane vitez, dokler tega res ne dojame.

Kako veliko mlad človek pridobi z materinstvom, lahko vidimo v družinah, kjer oče zgodaj umrje, pa mora najstarejši sin biti v oporo materi in za varuha svojim bratom in sestram. Taki fantje so pozneje najzanesljivejši in najboljši možje; že zgodaj so namreč morali misliti in čutiti za druge.

Priložnosti za tako materinstvo, ki se kaže v nesebični žrtvi za druge, imamo vse življenje in pri slehernem opravilu. To je nežna skrb, ki sega prav v podrobnosti, skrb, ki ugane tudi najbolj skrite želje in diha iz sleherne besede z vso dobrohotnostjo in prizanesljivostjo. Vsaka brezobzirnost

in surovost dekleta do svojih prijateljic je viden dokaz, da v njej ni sledi pravega materinstva.

Zivih sledi materinstva v nas ne zadobimo, če smo se kot otroci radi igrali s punčkami, ampak če se vzgajamo h kar največji pazljivosti glede vsega, kar bi lahko koga potrla ali užalilo, in smo iznajdljivi za kakršno si bodi veliko ali nezadno pomoč. Prepričali se bomo, da ni lepšega in milejšega, kot je obličje, ki je obsijano od pravega sočutja in razumne ljubezni.

Zato so obličja naših mater tako čudovito skrivnostna in vsa ožarjena...

Napoleon o svoji materi

Veliki vojskovođa Napoleon je o svoji materi takole govoril:

»Njej in njenim naukom se moram zahvaliti za svojo srečo in svoja najboljša dela. Vse imam od svoje matere.«

»Izgube, pomanjkanje, napore: vse je prenesla in vsemu je bila kos. Bila je nežna in obenem stroga. Kaznovala je slaba dejanja in poplačala nam je lepo vedenje. Nobenih razlik mi delala, ko je presojala naša dobra in slaba dejanja. — Zvesto in skrbno je čuvala nad nami. Nizkotnih in podlih čustev ni trpela med nami in jih je iztrebila iz naše okolice. Ničesar, kar ni bilo plemenito ali krepostno, se ni smelo dotakniti naših mladih src.«

»Moja izvrstna mati je žena srca in velike darovitosti. Čast ji je več ko vse drugo. Nauki o ponosu, ki mi jih je dajala v moji otroški dobi, so imeli na vse moje življenje velik vpliv. Le njej se moram zahvaliti, da sem se v življenju tako visoko povzpela.«

Iz besed, ki jih je izrekla mati mogočnega Napoleona, pa moremo tudi povzeti, kako plemenita je bila ta žena:

»Veliko nasprotje je med mojim zunanjim življenjem in notranjimi čustvi. Dokler živim, bom zmeraj trepetala.«

»Vsak človek je dejal, da sem najsrečnejša mati na svetu. In vendar je bilo moje življenje ena sama bridkost in muka.«

»Vsakršno moje veselje se izživlja v sreči mojih otrok.«

»Moje življenje se je končalo s padcem mojega sina v nesrečo. Odslej sem se za večne čase odpovedala vsemu.«

»Rajši sem Napoleonova mati ko največja kraljica sveta.«

»Napoleon ni bil brez napak. On ni bil kakor Jezus, Sin Marije. Bil je samo sin Leticije.«

Večer

Mati,
večer rahlo prihaja,
njegov mir rosi blagodejni sen,
a tvoje misli s srcem
k sinu v tujino hite...

Melodija domotožja
opeva v zvokih hrepenenja in boli —
sinu tvojemu pot...

Mati,
sin ti gladi trudne roke
in v sanjah kliče
tvoj mili obraz
z besedo zibelke
„mama“!

Mati snivaj, snivaj
v večeru svojem!
Sanjaj!
o smehljaju sreče sinu tvojem!

Mati —
odpusti slepoto duha
prelomni dobi sveta moči!
Beseda „kruh in svoboda“ —
pretresa svet in kleše ceste
v neskončne dalje —
Brezdomcem vsega sveta!

J. Hauptmann

Razpis literarnih nagrad

Ponovno objavljamo razpis nagrad za naše mlade pisatelje in pesnike:

V počastitev petintridesetletnice smrti slovenskega pesnika Srečka Kosovega razpisuje uredništvo literarnega glasila MLADJE šest nagrad za tri najboljše črtice s prosto temo — in tri najboljše pesmi, in sicer

dve 1. nagradi, vsaka po 300.— šilingov,
dve 2. nagradi, vsaka po 200.— šilingov,
dve 3. nagradi, vsaka po 100.— šilingov.

Pogoji:

1. Pri natečaju lahko sodeluje vsak Slovenec in Slovenka do 25. leta starosti. Člani ocenjevalnega odbora so izključeni. Upoštevati bomo tudi starost pisca, zato naj bo navedena.

2. Poslani teksti morajo biti originalni in sodobni in še niso smeli biti nikjer objavljeni!

3. Vsa dela je treba vpsolati najkasneje do 27. maja 1961 na naslov: »Literarni natečaj Mladje«, Klagenfurt 1, Postfach 307, Kärnten, Austria.

4. Spisi morajo biti podpisani s šifro, torej ne s pravilnim imenom. Pravilna imena z naslovi morajo ostati tajna, dokler žirija ne bo določila nagrajenih del. Zato morajo biti navedena v priloženi zaprti kuverti, na katere zunanji strani mora biti označena ista šifra, s katero je podpisan spis. Te kuverte bo ocenjevalni odbor odprl šele potem, ko bodo nagrajena dela že določena — in sicer 26. junija 1961. Nagrade bomo poslali na osebne naslove nagrajencev.

5. Nagrajena dela postanejo last lista Mladje in bodo objavljena v naslednjih številkah. O izidu razpisa bomo poročali tudi v časopisih. Nenagrajena dela ostanejo tajna in jih bomo na željo avtorjem vrnili — z navedbo vzroka, zakaj so izpadla. V okviru možnosti bomo objavili tudi nenagrajena dela!

6. Vsi teksti morajo biti pisani s strojem!

7. Žirijo tvori posebni odbor s 5 člani. Sodelovali naj bi vsi, posebno pa študentje. Predvsem vabimo slovenske gimnazijce, učiteljskince in kresovce!

Dekletu, ki gre v tujino

Slovenska dekleta že desetletja hodijo po svetu in iščejo vsakdanjega zaslužka. Domača zemlja je preskopa in domovi preskromni, da bi nudili dovolj kruha za vse svoje otroke. Tak je delež malega naroda, ki je zdrav v svojem moralnem življenju in voljan si na pošten način graditi svoje blagostanje. Zato je izseljevanje in iskanje dela po svetu za naše ljudi postalo že nekaj vsakdanjega.

Znano je, da so slovenska dekleta bila zelo zaželeni v dunajskih družinah že pred petdesetimi leti. Prav tako so naša dekleta slovela kot dobre, zanesljive in poštene služkinje v Rimu, Milanu in Kairu. Tudi danes gre sloves naših deklet po Švicah, Parizu in celo po Londonu.

Dekleta iz Koroške hodijo v zelo velikem številu služiti v Švico. Pravijo, da tam za služijo mnogo več kot pa v avstrijskih mestih. Tudi sicer trdijo, da so dani tamkaj boljši delovni pogoji in zato je postala Švica že kar nekakšna »objubljenega dežela sanj« za naša dekleta. Posebno mlada dekleta že komaj čakajo, da dopolnijo zahtevano starost. Ta »švicarska bolezen« je po nekaterih farah postala prava epidemija in pogosto se slišijo pritožbe, da doma sploh ni več deklet.

V ljubezni in skrbi za našo mladino je potrebno povedati, kakšno stališče naj zavzamemo do tega vprašanja. Predvsem je treba poudariti, da je vsaka tujina mačeha, ki človeka sprejme le iz lastnih koristi in ne, da bi bližnjemu pomagala. Prav gotovo nikomur tujina ničesar ne podari. Vsi resnični ljubitelji narodove sreče označujejo delo v tujini za narodovo moralno, gospodarsko in versko škodo. Človek, ki gre v tujino, se odtuji svojem ljudstvu in pogosto zavrže to, kar mu je mati dala. Nič več mu ni sveta domača beseda in pesem, pa tudi poštenje in vero mu tujina zmaliči. Nešteti so tako za vedno za Boga in domovino izgubljeni.

Če to velja za vsakega, ki se poda na pot v tujino, velja to za dekleta v dvojni meri. Saj je dekle tamkaj vse bolj izpostavljena in že po svoji naravi manj odporna in zaščiten pred slabimi vplivi tujega okolja. Pred očmi so imeli to veliko vprašanje oni, ki so v zaščito deklet-služkinj, ki gredo po svetu, ustanovili posebne družbe v pomoč služkinjam.

(Dalje na 8. strani)

Fant — glej, tvoja mati

Kakor utrinki zvezd na nebu, tako se porajajo nova bitja na zemlji. In eno izmed teh ustvarjenih bitij si tudi ti, dragi fant.

Početnik vsega življenja je tudi tebi dal življenje. Izbral ti je mater in jo določil, da ti postane največja dobrotnica in posredovalka življenja. Zahvali se ji iz dna srca, saj te je v bolečinah rodila in v katere srce se je vsadil neugasljiv ogenj ljubezni...

Malo, neboljeno dete si bil, ves predan njej in ob njej si bil že kar močan. Poslušal si njeno lepo besedo in ponavljal prve pesmi, ki ti jih je pela. Čutil si, kako ti je dobra, zato nisi jokal; lepo ti je bilo ob njej in dnevi so ti potekali v brezskrbnem življenju...

Vprašaj se, kdo te je obvaroval temnih časov, ti kazal sveto zarjo in ti prerokoval lepšo bodočnost! Ali ni bila to mati? — Da, mati, bo tvoj odgovor.

Marsikdo danes nima več matere, ali vendar spomin na njo nam je ostal tako svetel, kot da je bila še včeraj polna hiša njene blagoslovljene besede.

Vidim jo, kako stopa pod težo svojih let sključena in v skrbi zatopljena. Prav živo vidim njen žalosten obraz, v katerega je skrb vrezala prežalostne poteze.

Čutil sem njeno trpljenje iz njene roke, s katero me je vodila. Vela koža je pokrivala na njej nabrekle, modre žile, ki so se odražale kot simbol dela in ljubezni. Videl sem prav v njeno srce, ki je bilo vklopano v verige trpljenja; duša pa mi je venomer prikazovala njeno grenko življenje:

rano jutro — pozni večer — tupeča noč — in zopet rano jutro — od hipa do hipa jo je klicala skrb za tebe — njenega sina...

Bilo pa je pred nekaj leti. Tedaj sem dosegel cilj svojega življenja. Nad vse je bila srečna in vsa v solzah veselja moja mati. Zdelo se mi je, kot da je ona — izpolnila življenjsko nalogo. Ona je bila v življenju vedno poosebljena skromnost. Tisti dan pa se mi je zdela ponosno zravnan; ginjen obraz je bilo čisto ogledalo njene neskajljene sreče. Le malokdaj sem jo videl tako veselo...

Prišel je pa tudi dan, ko je mati — ponosna na svojega sina — morala odstopiti in se umakniti iz objema sinove ljubezni. Zgodilo se je, kakor je zapisano: »Radi žene bo sin zapustil svojo mater...« Vse prehitro je prišlo, čeprav je tudi to žrtev doprinesla z vzvišenim junaštvom... Tako nesebična more biti samo mati...

A tudi to ni zmanjšalo materine skrbi za sina. Vsa njena molitev je bila ena sama vroča prošnja k Vsemogočnemu: »Ohrani mi sina zdravega, srečnega in vernega.«

Leta njenega pozemskega življenja in trpljenja so se nagibala h kraju. Zapuščale so jo telesne moči, a njeno srce je še vedno žarelo v neomajni veri v sina; saj on je življenje njenega življenja; v njem bo živela v potomstvu, ko bo njena duša že v večni domovini uživala plačilo dobrotnega Očeta za zvesto službo materinskega poslanstva.

Oreh je skromno drevo

Oreh je med sadnimi plemeni velika izjema; ne gojimo ga namreč samo zaradi dragocenih plodov, ampak tudi zaradi prav tako dragocenega lesa. Nobenega drugega sadnega drevesa ne sekamo prej, preden ne opeša in od starosti ali iz kakšnega drugega vzroka ne začne odmirati. Le oreh je tisti nesrečnež, ki ga doleti nasilna smrt navadno v najboljših letih.

Oreh je sadno drevo, ki doseže med vsemi sadnimi drevesi največjo starost. Povprečno računamo, da doseže jablana 60, hruska moštnica 120, oreh pa do 150 in še več let. Raste razmeroma hitro, hitreje kakor hrast in bukev, toda roditi začne precej pozno. Šele od 20 leta dalje daje omembe vreden pridelek. Tudi v tem se razlikuje od vseh drugih sadnih plemen, da ne potrebuje skoraj nobene nege. Ni ga treba posebej gnojiti ne obrezovati ne škropiti. Čim bolj ga pustimo v miru, tem lepše se razvija. Skromen je prav tako glede zemlje in lege, kajti uspeva tudi na najbolj slabih kamnitih tleh in v raznih legah tja do 800 metrov nadmorske višine. Z uspehom ga moremo gojiti povsod tam, kjer sejejo ozimno pšenico. Posebno pa mu prija vinorodni kraji.

Za lego tudi ni posebno izbirčen, ker raste tudi v ravninah, ako imajo prikladno zemljo. Vendar mu mnogo bolj prija brežinaste sončne lege, čeprav odprte in vetrovne. Najmanj mu ugajajo mokrotne in mrzle doline.

Prav tako kakor za podnebje in lego je oreh skromen za zemljo. Najbolj mu prija globoka, propustna, ne premokra publika, ki ima v sebi dovolj apna in vsaj nekoliko sprstenine. Važno je, da so tla zlasti v globini dovolj vlažna, toda ne v visoko podtalno vodo. Mrzla, glinasta zemlja ni za orehe.

Oreh je samotar. Najbolje se počuti in se na široko in visoko razvije, ako ga od nobene strani nič ne ovira. Zato orehov navadno ne sade v strnjelih nasadih. Ugodne pa so skupine po nekaj dreves v zadostnih razdaljah, da se med seboj lahko oplajajo. Tudi v daljših vrstah lahko sadimo orehe, vendar pa naj znaša medsebojna razdalja 20 do 25 metrov. Vmes lahko sadimo kako drugo sadno drevje, ki že dosluži, preden se vrhovi orehovitih dreves strnejo, kar traja lahko 40 do 50 let.

ZA GOSPODINJE:

Nekaj o hladilniku

Moderna tehnika nudi gospodinjam mnogo pripomočkov, ki ji lajšajo delo v kuhinji. Nepogrešljivi sestavni del moderne kuhinje je tudi hladilnik. Mnoge gospodinje ga že imajo, druge pa še sanjajo o njem. Gospodinji lahko popolnoma nadomesti šrambo, prihrani pa tudi precej denarja.

Hladilnik postavi gospodinja blizu delovne mize, da tako dela čimmanj korakov. Dobro pa ni, če ga postavi med pohištvo ali v bližino štedilnika, ker mora zrak okoli hladilnika krožiti.

V hladilniku lahko spravimo kakršnokoli jed, saj hlad, ki se razvija v njem, konzervira vso vsebino. Nikdar pa ne smemo hladilnika popolnoma napolniti, ker mora tudi v notranjosti krožiti zrak. Vsak hladilnik, večji ali manjši, je razdeljen na nekaj delov. Najvišji del hladilnika se imenuje ledenjak, ker se v njem razvija najnižja temperatura. V njem so posebne posodice, v katere nalijemo vodo, ki se spremeni v led.

V najnižjem prostoru, ki je po navadi zabojček iz plastike, pa shranimo vso zelenjavo in sadje. Tu je temperatura najvišja ter je nekako enaka tisti, kot jo imajo steklenice, jajca in maslo, ki jih shranjujemo v predalih, kateri so pritrjeni na vratih hladilnika.

Vsaka jed, ki jo želimo shraniti v hladilniku, mora biti pravilno spravljen. Mesu spravimo v ledenjak, enako tudi perutnino. Različne salame spravimo navadno v tretjem delu. Maslo spravimo v poseben prostor na vratih ali pa v posodo iz plastike, ker se sicer navzame različnih drugih duhov. Različni siri so shranjeni v tretjem, ne preveč mrzlem delu hladilnika. Zelenjavo in sadje spravimo očiščeno in oprano v poseben zabojček, ki je v spodnjem delu.

Posamezne orehe naj bi sadili po dvoriščih, ob robu gnojšč, na prostorih za kompost, po igriščih, pašnikih, brežinah, kjer ne ovirajo drugih sadežev, itd.

Orehe sadimo spomladi, ker je jesenska saditev v nevarnosti pred pozebo. Zemljo pa je treba na vsak način pripraviti že jeseni ali pozimi, da se do spomladi vleže. Zemljo 2 do 3 kvadratne metre na široko in do pol metra na globoko zrahljamo (zri-gólamo) in pustimo čez zimo v grudah, da do spomladi dobro premrzne.

Najprej pridemo do užitka, če sadimo popolnoma v drevesnici dogojeno drevje s prilično 2 metra visokim deblom in primernim vrhom, kakor je to običajno pri drugih sadnih plemenih. Vedeti moramo namreč, da je oreh v mladosti zelo občutljiv. Nedorasle sadike je treba skrbno pletiti, ker jih sicer zaduši plevel. Varovati jih je treba pred voluharjem, ki so mu take rastline s svojo debelo, mesnato srčno korenino posebna slaščica. Nedorasle sadike je treba dobro zavarovati tudi pred živino in drugimi nepravilniki.

Kadar orehe sadimo, obrežemo samo debelejšo korenino z ostrim nožem le toliko,

da odstranimo od lopate razmesarjeni korenc. Druge korenine pa skrbno varujemo. Vrha nikdar ne obrezujemo! Sploh je oreh za obrezovanje zelo občutljiv. Zato ga vobče sploh ne obrezujemo. Če pa je le treba tu ali tam, dokler je še mlad, kako vejico iztrebiti ali skrajšati, to napravimo poleti, junija, julija meseca, kajti v tej dobi oreh najlaže prenese tako »operacijo« in dobro zaceli rano. Pozimi ali zarana spomladi pa orehov ni dobro obrezovati. H koreninam denimo dobrega komposta, nikdar pa ne gnojimo s hlevskim gnojem ali s kakim umetnim gnojem! Kolobar pokrijmo z listjem ali kako drugo tvarino, ki zadržuje vlago v zemlji!

Še bolj počasno in težavno je pa razmnoževanje orehov naravnost s semenom. Vendar pa dobimo na ta način, sicer z večjim trudom in seveda kasneje, jako zdrava in močna drevesa, ki dosežejo veliko starost. Taka drevesa imajo globoko srčno korenino in jih ne podrè noben vihar. Ko izbiramo seme, glejmo na to, da dobimo zvrsti, ki pozno odganjajo in pozno cvetó, da bo drevje čimmanj v nevarnosti pred pozebo, ki prav orehom prizadene toliko škode.

Vedno težavnejši izvoz živine

(Tržno poročilo 4. 5. 1961)

Zavoljo raznih omejitev izvoza je položaj na trgu z živino nekoliko pereč. Italija vrača brez izjeme vse živali, ki že izgrajajo mlečne zobe, kar povzroča avstrijskim izvoznikom občutno škodo.

Vprežne vole, za katere smo dobili izvozno dovoljenje, italijanski strokovnjaki uradno pregledujejo in jih pošiljajo nazaj, če so po njihovem mnenju preveč dobro pitani ali pa če so določeni za področje, kjer vprežnih volov ne poznajo. Italijani pod nobenim pogojem ne prevzamejo vprežnih volov simentalke pasme, ker poznajo verjetno to govedo le kot klavno in pitovno govedo in ga za vprego ne uporabljajo.

Pretekli teden smo lahko izvozili v Italijo samo 91 glav goveda za zakol in pitanje ter 27 repov plemenskega goveda. V Nemčijo pa smo prodali 61 klavnih goved. Na sejmu simentalke goveda v št. Vidu ob Glini je bilo prodanih jugoslovanskim kupcem 10 plemenskih krav in plemenskih

telic. Po mladih bikcih z mlečnim zobovjem, ki jih v Italijo še lahko izvažamo, je trenutno povpraševanje še največje in jih plačujejo po 11 do 12 šil. kg žive teže. Vole, ki so navadno starejši, le s težavo oddajamo. Kar pa jih gre v prodajo, dobimo zanje 10 – 11 šilingov, za krave pa od 7 do 9 šilingov, dočim plačujejo mlade krave in telice po 10 šil. kg žive teže.

Spričo slabe prodaje v Italijo skušamo sedaj povečati izvoz v Zpadno Nemčijo, toda tu smo naleteli na odpor tamošnjih živinorejcev. Vendar pa kaže nemški živinski trg, ki kupuje na veliko, močno zanimanje za našo živino, ki jo razmeroma dobro plačuje. Kontingenti v Zpadno Nemčijo prodanih živali so zato navadno večji, kot pa je bilo to prvotno domenjeno. Bonn že grozi z zaporo uvoza.

Iste težave ovirajo tudi izvoz prašičev v Zpadno Nemčijo. Pri dobrih cenah in živahnem zanimanju z nemške strani so začeli v Nemčiji uvoz omejevati, ker tudi tam ponudba prašičev že pritiska na trg. Iz Koroške smo izvozili pretekli teden v Nemčijo 80 prašičev, 100 prašičev so v Celovcu zaklali in vskladiščili, 50 pa jih je bilo poslanih v Wiener Neustadt, da je pritisk vsaj malo popustil. Na ta način se je posrečilo vsaj na najvažnejših področjih reje prašičev ohraniti ceno 12 šilingov za kg žive teže. Na vzhodu Koroške in na Štajerskem plačujejo ponekod le še 11.50 šil. za kg žive teže.

Pretekli teden so plačevali kupci klavna teleta na Koroškem od 14 do 15 šil., mlade pujske pa od 18.50 do 21 šil. za kg žive teže.

SVETOVNI DAN MLEKA — 25. MAJA 1961

Letos bo svetovni dan mleka 25. maja. Dvanajst držav: Belgija, Nemčija, Velika Britanija, Finska, Francija, Nizozemska, Italija, Irsko, Luxemburg, Avstrija, Švedska in Švica bodo izrabile to priliko, da primerno poudarijo pomen mleka in mlečnih izdelkov za narodno zdravje in gospodarstvo.

Proizvodnjo surovega masla v letu 1961 cenijo na 32.700 ton. Vkljub predvidoma povečani potrošnji v tuzemstvu za 1000 ton in zvišanju maščobnosti raznih mlečnih proizvodov pa moramo pričakovati preseček, ki bo znašal 5400 ton. Povrhu tega pa so razmere pri izvozu od dne do dne težje.

Hoover Alfa-pralni stroji

Šivalni stroji, kolesa raznih znamk in nadomestni deli, mlinci, drobilniki, posnemalniki, molzni stroji in vsi ostali kmetijski in gospodarski stroji najceneje pri

JOHAN LOMŠEK
Št. Lipš, Tihoja, p. Dobria ves

Šoferski kotichek

Varnostna direkcija za Koroško je izdala statistiko o nesrečah v letu 1960. Iz te je razvidno, da spomladi, ko pride spet več vozil na ceste, hipoma poskoči število nesreč na naših cestah.

Avstrijsko kmetijstvo ima sedaj v rabi okoli 120.000 traktorjev, ki seveda močno vplivajo na dogajanje na naših cestah. Na vseh popriščih človeškega delovanja se opira napredek na izkustva preteklosti. To dejstvo velja seveda tudi za naše voznje s traktorji. Zato smo sestavili na osnovi številnih izkustev

10 zapovedi za vozače traktorjev:

1. Preden poženeš motor traktorja, se prepričaj, če je ročka za prestave v prostem teku!

2. Ravnaj s sklopko »po občutku« in le polagoma sklopi motor in gonilo! Oboje je predvsem potrebno, če voziš težka bremena ali navkreber.

3. Pazi pri vožnji navzdol! Glej najprej na vdolbine in kotanje na poti! Če tega ne boš storil, bo traktor nenadoma stal na glavi.

4. Pri vožnji navzdol nikdar ne izklopi, ampak vozi vselej s prvo brzino!

5. Vozi počasi na spolzki in slabi poti!

6. Pred ovinki zmanjšaj brzino, da boš lahko zavrl prej, preden bo prepozno!

7. Dokler se traktor ni ustavil, ne stopaj z njega!

8. Ne dovoli nikomur stopati na traktor med vožnjo! Vozač je v slučaju nesreče odgovoren. Zaradi tega ne jemlji na traktor otrok!

9. Če teče motor, ne natakaj goriva!

10. Misli vselej na to, da je oprezen vozač najcenejša zavarovalnica!

Traktor je zamenjal konja in vola, toda ne pozabimo, da je njegova vlečna sila veliko močnejša. Zavoljo tega je važno, da znamo ravnati s traktorjem v vseh situacijah, če hočemo varno voziti tudi po slabih poteh in terenu.

Tudi avto je spomladi potreben nege

Kot človek, ima tudi avto spomladi za seboj težke čase in potrebuje za svoje »zdravje« tako imenovano veliko čiščenje, kot ga priporočajo človeku. Kot pri človeku, tudi pri avtomobilu polovičarstvo nič ne zaleže. Zato bodimo pri spomladanskem čiščenju avtomobila temeljit!

Čez zimo se je nabrala v motorju žindra, kajti voznja s hladnim motorjem pospešuje nastajanje in kopičenje preostankov saj in kondenzne vode. Dobra olja sicer vsebujejo dodatke, ki preprečujejo nastajanje nevarnih preostankov, toda tudi ta kdaj pa kdaj odpovejo, če je umazanije le preveč. V toplih in vročih dneh pa mora olje biti kos drugim nalogam in sicer mora hladiti motor in ga tudi pri visokih temperaturah dobro mazati. Sveže, čisto olje bo seveda takim nalogam laže kos kot pa staro, izrabljeno.

Mokrota, brozga in soli za topljenje snega, ki so jih to zimo potresali po naših cestah, so imeli precej časa za poškodovanje spodnjega dela vozila in karoserije. Te sovražnike kovin moramo čimprej odstraniti, da ne bodo mogli vršiti svojega uničevalnega dela še naprej. Zato bomo avto spodaj temeljito umili z vodo in ga oškropili z grafitnim oljem ali kakim primernim sredstvom, ki preprečuje rjo. Vozilo bomo podmazali tako temeljito, da bo izlezajev prišla vsa stara mast. S primernimi sredstvi bomo očistili tudi vse pokromane dele in lak, da se bodo spet zableščali v svojem prvotnem lesku.

Strokovnjaku bomo dali v pregled baterijo avtomobila, ki je nosila v zimskih mesecih glavno breme. Če je že precej onemogla, jo bomo dali napolniti s tokom. Poskrbeli bomo, da bo dobila pravo količino kisline in destilirane vode.

Pozimi trpi tudi podvozje avtomobila bolj kot poleti. Zaradi tega bomo pregledali ali dali pregledati amortizerje, krmi-lo in zavore ter dobro namazali tudi vse žice ročnih zavor, ki jih morda že načinja rja.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Spomini na pisatelja Finžgarja

Ko sem se v prvih šolskih letih seznanil s čitanjem, lahko rečem, da sem se istočasno seznanil tudi z Finžgarjem, saj je domala vsaka slovenska družina imela naročene knjige Mohorjeve družbe, katerih naklada je proti koncu prve svetovne vojne dosegla zavidljivo višino skoraj 100.000 izvodov. Tej družbi, ki je opravljala za narod neprecenljivo kulturno delo, je bil preje, tedaj in še pozneje, duša naš pisatelj France Finžgar. Osebo pa sem ga spoznal šele mnogo kasneje, ko je bil župnik v Trnovem v Ljubljani. Popravljali smo trnovsko cerkev. Takrat sem spoznal, kaj pomeni on revežem, stanujočim v takozvani Sibiriji (selišče barak na koncu Ceste dveh cesarjev). Ko smo mu pozneje gradili dom na koncu Mirja proti Kolesiji, sem prišel s pisateljem še v tesnejši stik. Vsak dan nas je obiskoval in ogledoval svoj dom za stara leta.

Ko je bila stavba do strehe gotova, smo okrasili smrečico in jo pritrdili na zid, znak da je prva etapa gotova.

Marsikje drugje smo zidarji morali razlagati na dolgo in široko kaj pomeni »gliha«, pri Finžgarju nam ni bilo treba.

Ko je videl, da je zadnji betonski venec narejen, je s pomočjo delavcev zabil količe v tla, nanje položil skupaj zbite deske in mize in klopi so bile gotove, vse preprosto, kot je bil preprost tudi on sam. Toda te preproste mize so nosile toliko dobrot, da mi je ta »gliha« ostala v dobrem spominu.

Pod vplivom dobre kapljice je padla marsikatera beseda, ki bi drugače izostala. Nagajljivo sem vprašal pisatelja:

»Gospod župnik, razložite nam uganko, kako je moč graditi takole vilo z 800 dinarji mesečne plače?«

Seveda mi korenina ni ostal dolžan odgovora. Tistih par sto dinarjev, ki jih dobivam za plačo, zadostujejo samo za hrano in še mogoče za milodar kakšnemu beraču ob petkih. Za hišo pa mi od tega ne ostane prav nič. Ta hiša bo zrastle iz mojih prečutih noči. Tiste povesti, ki ste jih brali v Mohorjevih knjigah, v »Domu in svetu« ali po časopisih, če ste jih sploh brali, so se rodile večinoma ponoči, in nočno delo zasluži pač dvojno plačilo,« nam je smejljivo pojasnil. In še druga podobna vprašanja s podobnimi odgovori so sledila. Kot oče se je počutil med nami zidarji, čeprav smo na glasu kot robati ljudje. Točil je v kozarce in imel za vsakega dobro besedo.

Mi pa smo mu napivali z željo, naj mu Bog dá zdravja, da bo še mnogo dobrega in lepega v tem domu napisal. Res nas je

grobjane uslišal in odmeril Finžgarju visoko starost.

Ko je nekoč prišel pesnik Oton Župančič z njim in ogledoval stavbo od vseh strani, ga je vprašal naposled: »Kajne Francé, da jo lahko tudi znotraj pogledam.«

»I seveda jo lahko,« mu je prikimal Finžgar.

Šla sta, Župančič z beretko na glavi naprej, Finžgar pa s širokim klobukom za njim. Pred vrati se nagne k meni in mi zašepče na uho: »Zažnoraj ga!« Pri takih podvigih, ki kaj nesejo sem bil jaz vselej prvi, in beseda Finžgarjeva je pri meni kaj veljala. Vzel sem zidarsko lašto se postavil k durim, da pesniku, ko pride nazaj, zaprem pot do vrat. Stara zidarska navada, čeprav nikjer pisana, je to. Kdor nima opravka na stavbi, in si jo ogleduje od znotraj, mora dati za pijačo. Ko se je odkupil s primernim zneskom, si jo lahko v bodoče ogleduje vsak čas. To so stari naši privilegiji, ki se pa danes v dobi lunikov in raket ne spoštujejo več. Debelo me je pogledal rajni Župančič, ko mu je bila zaprta pot v prostost. »No prijateljček,« je udaril vmes smehljaje Finžgar, »sedaj, ko si napasel firbec, pa le sezi v žep, ali vidiš koliko žejnih oči te gleda!«

Župančič se je res izkazal in dal za tri litre rujnega vinca. Finžgar je bil dober poznavalec starih šeg in navad ter je gledal, da se tudi spoštujejo.

Izkazal se je pa tudi socialno čutečega, ko je bila hiša gotova. In če so bili med nami zidarji ljudje raznih mnenj, tudi tisti, ki so duhovščino gledali po strani, iz utemeljenih vzrokov ali pa tudi brez njih, so Finžgarja spoštovali. Koliko prošelj za oprostitev vojaščine ali za podaljšanje dopust med prvo svetovno vojno je napisala njegova delavna roka, to vedo sorški župljani. Kolikim revežem pa je obrisal solzo, pa je znano vsej Ljubljani, posebno pa Trnovčanom.

Ko se je Finžgar že vselil v svojo hišo, so se pokazale tu in tam potrebe po raznih spremembah, kot je običajno na vsaki stavbi. Tako sem še pri njem delal kakšne tri do štiri tedne. V tistem času sem imel priliko, da sem ga še natančneje spoznal. Mnogo mladih študentov, začetniških pisateljev, je prihajalo s svojimi deli, da mu jih pokažejo v oceno. Prijateljsko jih je podučil, tudi grobo je včasih nastopil, zmečkal spis v kepo in ga vrgel proč. Toda po hudournih besedah so prišle tudi kot balzam mehke, blagodneče, ki so te začetnike zopet opogumile. Večkrat sem bil

tudi priča, ko so moledovali reveži za podporo. V delovni sobi na mizi je imel pripravljene listke, ki so dajali pravico do določene količine živil.

Bili so pa vmes tudi falotje, ki so ta listek prodali, če ni šlo drugače tudi za polovično ceno in z izkupičkom odšli v najbližjo gostilno, kjer so pri pijači udrihali čez te proklete farje. Ko so te obrali, so se spravili na poslance in ministre, ki da tudi delajo samo za svoj žep. Vse do pičice so preštudirali, kako bi moglo biti in kako bi morala izgledati večala, kjer bodo viseli ti prokleti črnuli. Ko jim je zmanjkalo denarja (kredita itak niso imeli), jih je gostilničar vrgel čez prag. Nič mu niso zamerili, če je ravnal tako z njimi, saj brez denarja nihče nič ne da. Tudi farju so oprostili, in ga ob prvi priliki tudi obiskali, da jim je spet odrihnil kakšen dinar, ki so ga potem vnovčili, za »šnopec«. Žene so doma z otroki revščino tolkle, medtem ko so njihovi možje hodili k »fleckajnarjem« (franciskanom) na kosilo, da so potem pri polni moči lahko spet udrihali čez »farje«.

Istočasno pa je župnik Franc Saleški Finžgar pisal vzgojne, socialne in poučne članke, ki so bili namenjeni tako bogata-

Giovanni Guareschi:

Čudna zgodba

Pisarniški sluga se je pojavil med vrati.

»Gospod doktor,« je rekel, »ta doktor Ribeletti je zopet tu.«

Advokat Tolei je nejevoljno zamahnil z roko in zasopel: »Recite mu, naj se pobere k vragu! Naj mi ne pride več pred oči.«

»Prav,« je odgovoril sluga. »Takoju mu povem.«

Odšel je proti vratom, toda doktor Tolei ga je poklical nazaj.

»Počakaj!«

Vseh vsiljivcev namreč ne moreš kar tako poslati k vragu; med njimi so popolnoma navadni vsiljivci, so pa tudi taki, ki imajo priporočilo kakšne višje zverine v žepu; te poslati k vragu pa je skoraj isto, kot samo višjo živino poslati k vragu. In ta dr. Ribeletti, ki je čakal na dr. Toleia, je imel priporočilo v žepu. Kaj naj stori?

»Torej, kaj naj mu rečem?« je vprašal sluga čez nekaj časa.

»Povej mu, da sem zaposlen,« je odgovoril dr. Tolei po daljšem preudarku.

Sluga je odšel skozi vrata. Takoj nato se je zaslislal glas dr. Ribelettija v pred-sobi: »Hvala, počakal bom.«

Advokat je ves divji razgrizel peresnik, ki ga je držal v roki. »Mož čaka,« je zastokal, »torej ni razumel, da ga ne bom sprejel nikoli, pa naj se svet podre!«

šu kot revežu, starim in mladim, kmetom in bajtarjem, izobražencem in preprostim, in s tem obenem toliko zaslužil, da je mogel podpirati družino marsikaterega pijanca. Materam je naskrivaj, da njihovi dedci niso vedeli, pošiljal življenjske potrebščine v blagu, pa tudi denar. — Za slovo mi je prinesel »ta mašnega« vina. Pogovarjala sva se o svetovnih dogodkih. Baš tiste dni je podlegla Poljska. — Boste videli, da nastane iz tega svetovni požar, ki ga bo kriva Nemčija. Za dogodke na Poljskem pa nosi krivdo tudi domača inteligenca, ki je ščuvala narod, da je po kapitulaciji zahrbtno napadal Nemce. Junaški odpor iz oči v oči odobravam, vse drugo smatram za neutemeljeno, ker Nemci se bodo strašno maščevali.« Da je imel Finžgar prav, se je kaj kmalu izkazalo. Poslovil sem se od moža, ki je v skrbeh zrl v bodočnost in si pač ni mislil, da bo tudi njegova hiša, zgrajena iz prečutih noči, postala žrtev razbesnele vojne vihere.

Služabnik božji, učitelj naroda in dobrotnik revežev, tvoja beseda bo živela iz roda v rod. Bog naj Ti lajša večer življenja!

Karel Rojšek

Visoška kronika

40. Dr. Ivan Tavčar

Ob stenih sem se približal. V tistem hipu sem razločil, da je govoril Jurij:

»Ne bodi huda, Agata!«

Ošabno mu je odgovorila:

»Ne vem, čemu naj bi bil!«

Jurij je še pristavil: »Ne bom več plesal z ono iz Scheffertna!«

Zasmejala se je: »Zavoljo mene lahko plešeš s frajmanovo iz Ljubljane! Mene puščaj pri miru, pa bo prav!«

Stopil sem okrog stene pred peč. Agata se je takoj sklonila, pograbila dračja ter ga metala v ogenj. Jurij je odšel brez besede. Prav se mu je zgodilo, da ga je deklica tako odločno odgnala! —

Prestali smo zimo. Jesen je bila lepa in dolga, zatorej smo se s steljo in kurjavo dobro preskrbeli, da smo v mrazu lahko izhajali. Posebnega nismo doživeli, samo kaj neznanega, kar se je kmalu pozabilo.

Pokojni škof Albreht Sigismund je mel na gradu v Loki hčer svojega brata, Evo Magdaleno, suho in okrog trideset let staro žensko. V cerkev je rada hodila; ali pa je znala kaj delati, nismo zvedeli. Visoke-mu gospodu je bila prejkone v nadlego, menda zategadelj je grajskemu glavarju večkrat pisal, da naj jo skuša omožiti na kak grad. Grajski glavar se je na vse strani trudil, da bi jo spravil v kako imovino-tejšo rodbino, ali Eva Magdalena je ostala samica, ker je od graščinskih ljudi nihče

ni hotel vzeti. Imela je velik nos, dote pa malo, ker se škof Albreht Sigismund ni hotel vezati, nego kvečjemu s petimi sto goldinarji. Pri tem se ni niti jasno izrekel, ali nemske ali deželne veljave, kar se takoj precej pozna.

Za svojo osebo Eve Magdalene nisem poznal in je v svojem življenju nikdar nisem videl, zato ne vem, je bil njen nos res tako dolg, kakor se je govorilo.

O Božiču me je obiskal mestni pisar Konrad Fuehrnpfeill. S tem gospodom sva bila sklenila nekako znanstvo, ker mi je šel v marsičem na roko. Tudi se je rad oglašal na Visokem in ni nikdar odhajal praznih rok, ker taki gospodje, ki imajo malo plače in dosti otrok, radi kaj vzamejo.

Ko je torej prišel tistega Božiča gospod Fuehrnpfeill na Visoko, mi je po dolgih ovinkih namigaval, da bi me to prikupilo, pri gospodu grajskem glavarju in da bi svetli gospod škof tudi ne delal težav. Pa se nisem dal pregovoriti, ker Eve Magdalene nisem hotel vzeti in naj se je baron na gradu še tako jezil: bil sem tudi prepričan, da je ravno on pisarja poslal k meni.

Zvedeti pa je moral za vse to brat Jurij; morda mu je pisar sam kaj izklepetal. Tudi družina je zvedela ter se je tisto zimo radi te snubitve dostikrat smejala. Jezikal je reči, ki niso bile umestne, ker se sploh ni imela vtikati v moje zadev. Dalje sem tudi opazil, da se je Agata odtistihmal še glasneje smejala in da me je tu in tam prav čudno pogledala, kar mi je služilo v tolažbo. Toliko lahko zapišem, da je takrat

moje srce že bilo polno ljubezni do tega veselega in pridnega dekliča in da sem bil že takrat trdno sklenil, da postane ona moja gospodinja, ali pa nobena druga. Od takrat, ko je brat Jurij toliko plesal z Ano Renato, nista bila več prijatelja z Agato, da, skoraj pogledala ga ni več, kar je bilo v redu, meni pa v tolažbo.

X.

Okrog sv. Jurija smo doživeli nekaj nepričakovane.

Pričela so se dela na polju, in delavec mi je dohajal prav, naj je prišel, odkoder je hotel.

Ko smo nekoč večerjali, je stopil v hišo človek, dolg kakor hrast, da sem takoj vedel, da dela kakor živina. Tak delavec mi je bil vsekdar všeč. Voščil nam je, da bi Bog blagoslovil, kar jemo. Nato je hotel sestiti k peči, kakor da je sit do vratu.

Vzlic bradi, katera mu je bila zarastla obraz, sem ga vendar spoznal. Ni me pograbila jeza, ker to, kar se je bilo zgodilo v Loki, sem bil že davno izbrisal iz svoje-ga spomina. Kot sorodnik je prišel pod mojo streho, in kot takega sem ga hotel sprejeti. Zato sem izpregovoril:

»Ti si, Marks? — K mizi sedi in najej sel — Odkod prihajaš?«

Sedel je k mizi ter odgovoril:

»Naravnost iz Davč. — Nisem mislil, da me spoznaš, Izidor.«

»Slaba bi bila, da bi svojega bratranca ne spoznal,« — in vprašal sem:

»Kaj pa oče Jeremija? Je pri dobrem zdravju?«

»Pri zdravju je že, ali siten je, da ni izhajati z njim.«

Hotel je povedati še več, pa mu nisem pustil, ker je bilo morda kaj takega vmes, česar ni smela slišati družina. Pozval sem ga torej, da naj se najprej najé in da mu pozneje lahko vse pove, kar mi povedati hoče.

Jedel je za tri in morda še za več oseb.

Ko je odšla družina, smo stali z Marksom in Jurijem pri mizi, da smo izpili nekaj vina, kar se ni moglo opustiti, če je prišel sorodnik v hišo!

Marks je veliko pripovedoval: da je Jeremija Wulffing star kakor zemlja, da visi na svojem posestvu kakor klop na pasjem repu in da hoče imeti, da naj mu otroci tlačanijo in le tlačanijo. On, Marks Wulffing, postaja starejši in ni je kmetije, katere bi si ne upal prevzeti in pametno gospodariti na nji. Tudi ima že izbrano nevesto, ki bi rada prišla v Davč, pa seve ne za dekle, pač pa za ženo, ki daje poslom ukaze. Tudi on noče biti več brezplačen hlapec, kar je očetu že povedal. Ta se ni dal premakniti, ker je trmast, kakor je tmasta vsaka nemška glava, najsi je stara, ali pa mlada. Z očetom sta se torej grdo sporekla, in da pové vse po pravici in resnici: ušel je z očetovega doma. Če že mora hlapčevati, hlapčuje lahko pri tujih in ne pri očetu, kjer si zasluži komaj obleko. Če ga čem vzeti, ostane pri meni, če ne, si poišče službe drugod.

(Dalje prihodnjič)

Čudna zgodba

(Dalje s 7. strani)

Pisarna je bila direktno povezana s stopniščem z majhnimi tapetnimi vrati. Toda pred vrata so nekoč postavili omaro. S pomočjo sluge jo je porinil stran in se tihotapil na varno. Popoldne se je skozi ista vrata vrnil v pisarno.

»Še zmiraj je tu,« je hitro poročal sluga. »Naj ostane tu!« je zlobno zakričal advokat.

Odslej dr. Tolei nikoli ni vstopil v svojo predsobo, ampak je prihajal in odhajal vedno skozi tapetna vrata. Skozi predsobo so hodili klienti, ki so kmalu pričeli verjeti, da je ta dr. Ribeletti vratar ali kaj takega. Postal pa je, kot je poročal sluga, pravo čudo glede točnosti: prišel je zjutraj pet minut pred osmo, kosil je v predsobi in odhajal zvečer ob devetnajstih in petnajst.

Nekoga dne je sluga v skrbeh javil svojemu predstojniku: »Sedaj ob večerih ne odhaja več domov. Prinesel si je majhno poljsko posteljo, ki jo zvečer postavi sredi sobe.«

Minilo je nekaj časa. Nekoč je advokat zaslišal iz predsobe udarjanje pisalnega

stroja. Kaj pa je spet to? Svoj lastni pisalni stroj je imel advokat pred seboj, kakšnega drugega pa ni imel. »Poklical je slugo: »Kakšen stroj je to?«

»Njegov. Že pred nekaj dnevi ga je prinesel s seboj in rešuje klientom manjše zadeve. Pa je tudi dober človek: danes zjutraj mi je dal napitnico in pravi, naj si nikar ne delate pomislekov, če vam je treba kaj prepisati. Zdaj bo najel stroje-pisko.«

Advokat se je vgriznil v roko, rekel pa ni ničesar. Hotel je to prenesti. In bo tudi gotovo prenesel!

Spet je preteklo nekaj časa. Posli našega dobrega advokata Toleia so šli precej slabo in on sam je bil nekoliko v skrbeh. Toda nekega dne se je pojavil sluga in mu sporočil: »Ta... se pravi, gospod advokat Ribeletti, pravi če bi se morda hoteli združiti z njim... ima precej primerov in sam jih ne bi mogel končati. Pravi, da bi lahko zjutraj prišli k njemu v predsobo, kajti sam je zelo zaposlen.«

Tako je nastala odtetniška pisarna »Ribeletti & Co.«

Športni kotiček

NOGOMET

V tretji prvenstveni tekmi druge skupine je šentjanska enajstorica doživela nov velik uspeh. Na »vročih« tleh sosednje Bistrice se je pomerila z domačo ekipo in dosegla neodločen rezultat 1:1 (0:0). Bistrica je do tedaj skupno z Vrbo (Velden) vodila v prvenstveni lestvici, sedaj pa je vodstvo prevzela Vrba in ima največje možnosti za vstop v I. razred. Razumljivo je, da je pred tekmo vladala velika napetost v obeh taborih, ker šentjansko moštvo v drugem delu prvenstva še ni doživelo nobenega poraza. Bistričani so seveda hoteli zmago na vsak način, saj jim bi bil vzpon v višji razred z vsakim drugačnim izidom zaprt. V nepretrganem

Dekle, ki gre v tujino

(Nadaljevanje s 5. strani)

V vseh večjih mestih katoliškega sveta deluje ustanova, ki se imenuje »kolodvorski misijone«. Nalogo ima, da nudi dekletom, ki pridejo v mesto iskat službo, prvo pomoč in varstvo. V ta namen imajo majhna zavetišča s posteljami, kjer morejo dekleta brez službe dobiti začasno oskrbo; na kolodvoru pa sprejema taka dekleta »misijsionarka« z belo-rumenim znakom na rokavu.

Druga ustanova v zaščito deklet, ki gredo »s trebuhom za kruhom«, pa je I.C.M.C. ali Karitativna posvetovalnica za izseljence, ki ima svojo pisarno tudi v Celovcu v Sandwirtgasse 4. Ta ustanova je mednarodna in more zelo mnogo pomagati z navsveti in uslugami onim, ki se hočejo podati v svet. Prav toplo priporočamo tudi našim dekletom, da se javijo na tem uradu, preden gredo v tujino.

MALI OGLAS

Obleko za birmo pri Sattlerju. — Obleko za prvo obhajilo pri Sattlerju. — Otroške obleke kupite pri Sattler, Klagenfurt, am Heuplatz.

F.R.C. Möbel

Unsere eigene Erzeugung — Ihr großer Vorteil!

Von der Fabrik direkt zum Käufer

Handwerkliche Tradition und modernste Fabrikation

Anschaffungsorientierung

Freie Zustellung selbstverständlich

F.R.C.-Möbel in Klagenfurt, Burggasse 14

Villach, Bahnhofstrasse 12

Spittal/Drau, Bahnhofplatz

Obervellach in Mölltal, Hauptplatz

Lind in Draufal Nr. 42

und Kärntens größte ständige Möbelschau in den Sandwirtsälen, Klagenfurt, Kolpinggasse 2 (neben Hotel Sandwirt)

(F.R.C.-Möbel sind doch billiger!)

FERCHER-REICHMANN & CIE
MÖBELFABRIK — VILLACH

dežju se je nato razvila borba dveh enakovrednih nasprotnikov, vendar je šentjanska ekipa imela nekoliko več možnosti za zmago. Grajati je treba izredno nešportno igro Bistričana Martinza, ki je namerno z zaušnicami in brkami poškodoval več najmlajših igralcev št. Janža, ki so se izredno športno zadržali. Sploh pa v tekoči sezoni od sodnika še ni bil opominjen noben šentjanski igralec, kar priča o izredni disciplini v moštvo.

Tekmo si je kljub dežju ogledalo veliko število pristašev št. Janža, ki so toplo pozdravili vsako uspešno potezo in bodrilno vplivali na mokre »matadorje«. Vsekakor zasluži celotno moštvo prav posebno pohvalo, saj se je vsak igralec vztrajno boril do konca. Tekma je bila izredno napeta in neodločena prav do zadnjega žvižga.

V nedeljo, 30. aprila je gostovalo v št. Janžu moštvo Vrbe, ki je sedaj na vrhu lestvice. Zopet se nam je nudila zanimiva tekma, saj se igra mlade enajstorice stopnjuje iz tekme v tekmo.

Obe moštvu sta pokazali lepe zmago. Vendar je bila sreča bolj mila moštvo iz Vrbe, ki je zmagalo 4:2 (1:0).

Zadnjo nedeljo so se pa šentjanski fantje pomerili z enajstorico »Sturm-Vellach«. Tudi to moštvo velja za eno najboljših v drugem razredu skupine B. Igra je bila zelo lepa in korektna, za kar gre za sluga dobremu sodniku. V času in napetosti se je vedno bolj stopnjevala. Spritno nevarnega nasprotnika je izid za šentjansko moštvo še kar ugoden. Zmagalo je s 4:3 (2:1). Želimo našim fantom še mnogo uspeha!

SAH

V času od 21. junija do 2. julija se bodo v zahodnonemškem mestu Oberhausen odvijale borbe za naslov evropske prvaka. Za tekmovalce so se kvalificirale reprezentance Sovjetske zveze, Jugoslavije, Čehoslovaške, Zahodne Nemčije, Madžarske in Španije.

Filmi

Bistrica v Rožu: Sobota, 13. 5.: Mit den Waffen einer Frau (VI). — Pariški pravdnik zagovarja neko svetlolaso zločinko in postane njen ljubimec. Nemoralen film, ki ga moramo odkloniti. — Nedelja, 14. 5.: Schlagerparade 1960 (IV). — Muzikalni film s primitivno vsebino. — Sreda, 17. 5.: Caltiki, Rätsel des Grauens (IVa). — Nesmiselni film o neki enocelčni a vendar ogromni pošasti, ki jo končno po dolgih poiskih ubijejo z ognjem.

Miklavčev: Nedelja, 14. 5.: Das Glück kam von St. Leonhard (II). — Zabavni film o ljubezni mladega fanta do svojega konja. — Četrtek, 18. 5.: Orientalische Nächte (IVb). — Kriminalni film. V nekem nočnem lokalu na Vzhodu pridejo na sled tihotapcem.

Pliberk: Sobota in nedelja, 13. in 14. 5.: Der Feldherrnhügel (IVa+). — Veseloigra iz stare Avstrije. — Torek in sreda, 16. in 17. 5.: Der Satan lockt mit Liebe (IVb). — Kriminalni film. Pobegli kaznjeneec ustrelji svojo prijateljico, ko jo vidi v družbi drugega. Brutalen film, slabe vaste.

Št. Jakob v Rožu: Sobota in nedelja, 13. in 14. 5.: Der Regimentstrottel (IV). — Veseloigra o slabotnem rekrutu, ki pa končno le stori nekaj dobrih dejanj. — Sreda, 17. 5.: Ein Händedruck des Teufels (III). — Dramatičen film. Epizoda iz osvobodilnega boja Ircev proti Angležem.

Strokovna trgovina za umetne cvetlice, mirte in damske klobuke

Grinzel

KLAGENFURT, Alter Platz 34

MODERNA MODNA OČALA

pri

K. Sekerka
AUGENOPTIKER

Klagenfurt, 10.-Oktober-Strasse (Prosenhof)

für die Freunde einer dunklen, gehaltvollen Zigarette

ÖSTERREICHISCHE TABAKREGIE

Ujnigovega Petra vabijo na Gure

Dragi Unijgov Peter!

Meni se še riesn čudno zdi, da se Ti čisto nič več ča ohvasiš. Ol-o bart sm jes žinjava na Te. Že davno sm meva našriban brief, pa le k-nisem meva oraže, da b ha Tebe posvava. Dans b' pa le rada pobarava, a-u se ej Tabe hodi. Al s se morda že vženov, pa za del ta, ča ohvasiš se več, bl pa s se nav za Nimca zašribat! No se vse v-h-k zgodi, saj so mline za vejanje oj fejšt honil, da so ja vse pleve ton zlatele, da je riesn že oj to teše zrnje ostavo, jas peč žinjam, naj pa bo, bo pa to zrnje dober sad obrodivo.

Ti vel-ko po svijte hreš, b' nas oj zanimavo mav zvadt ače novice, saj so povsoda druge šaje in navade. Rada b' vadva, če j s', pa a-u se Tabe hodi, jaz b peč tanle svetvava, če nisi še vženov se, če tam v Podjuni či tira za Te, b pa amrt horsa pohledov u naš Rož in naše Hure: b' pa mav po našam navadov se marnvat. Saj to ja ča škoduje. Več adn zna, več volá.

Pa b' vidov, a-u je pr nas lpu. Al bo

SLOVENSKÉ ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 15. 5.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. Dr. N. Kuret: Nekaj novih pogledov na štehanje. Pogovor o štehanju z N. Křečgom. 18.00 Iz našega albuma pesmi in glasbe. — TOREK, 16. 5.: 14.15 Poročila, objave. Korški kulturni pregled. — SREDA, 17. 5.: 14.15 Poročila, objave. Za našo vas. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 18. 5.: 14.15 Poročila, objave. Bolje je paziti, kot zdraviti se. — PETEK, 19. 5.: 14.15 Poročila, objave. Zvočni obzornik. — SOBOTA, 20. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.25 Saša Martelanc: Stari znanci. Reklamni lep-pak. — NEDELJA, 21. 5.: 7.30 Duhovni nago-vor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Prisrčno vabljeni na

veselica

v nedeljo, 14. maja 1961

Pečenih pišk, pečenic in dobre vinske kapljice ne bo manjkalo.

Gostilna KUHAR

pri ŠMIHELU p. Pliberku

takle lopo vstavo, bojo pa kmov črišnje zrele, če prej kna boš mohov prite, no pa t'dej, bom pa poveva t' moje žinje.

Zdaj Te pa prov lpu pozdravljam čez hore in planine, pa vse zalane travnčel!

Spela

Smrt pustolovskega kralja

Umrl je bivši albanski kralj Ahmed Zogu, v starosti 65 let zaradi bolezni na jetrih v neki pariški bolnici. Po rodu je bil iz vplivne albanske rodbine ter je med prvo svetovno vojno služil kot prostovoljec v albanskem oddelku, ki se je boril na strani Avstroogrške. Po vojni se je vrnil v politiko ter leta 1922 postal ministrski predsednik. S spretno politiko, v kateri se je enkrat naslanjal na Jugoslavijo, drugič na Italijo, obe pa izkoriščal finančno, mu je uspelo, se po krvavih obračunih s svojimi notranjimi nasprotniki leta 1925 proglasiti za kralja. Uredil si je razkošen dvor sredi rečne dežele, ki je takrat imela rekord v nepismenih. Leta 1938 se je poročil z lepo a revno madžarsko grofico Apponyi, katero so njegove sestre bile spoznale v Budimpešti na enem izmed njihovih zabavnih potovanj. Kmalu po rojstvu prestolonaslednika Leke je Italija napadla Albanijo in kraljevska družina je morala zapustiti deželo. Kralj je zbežal kar v pižami, vendar je pri tem utegnil zbrati vse svoje dragocenosti in jih naložiti v tri velike zaboje ter jih vzeti s seboj. Najprej se je naselil v Parizu, toda ko se je nekega večera baš zabaval z lahkoživimi »damami« v znanem nočnem lokalu »Chez Maxim« (znan tudi iz Loharjeve opere »Vesela vdova«) so se prvi nemški tanki bližali francoski prestolnici. V naglici je zopet moral zbežati preko Rokavskega preliva, vendar je pri tem svoje zaboje vzel s seboj. Po vojni je nekaj časa živel v Egiptu, toda nekaj mesecev preden je Nasser strmoglavil njegovega najboljšega prijatelja in pajdaša v veseljačenju, kralja Faruka, se je Zogu preselil v Pariz. Zogu ni bil samo veseljak, ampak tudi spreten trgovec in je svoje premoženje kljub razkošnemu življenju še celo pomnožil.